

FRAN ROŠ

Sončni svet

Zbirka otroških pesmi in ugank

Naloga za gibanje
Znanost mladini

FRAN ROŠ

S O N Č N I   S V E T

Zbirka otroških pesmi in ugank

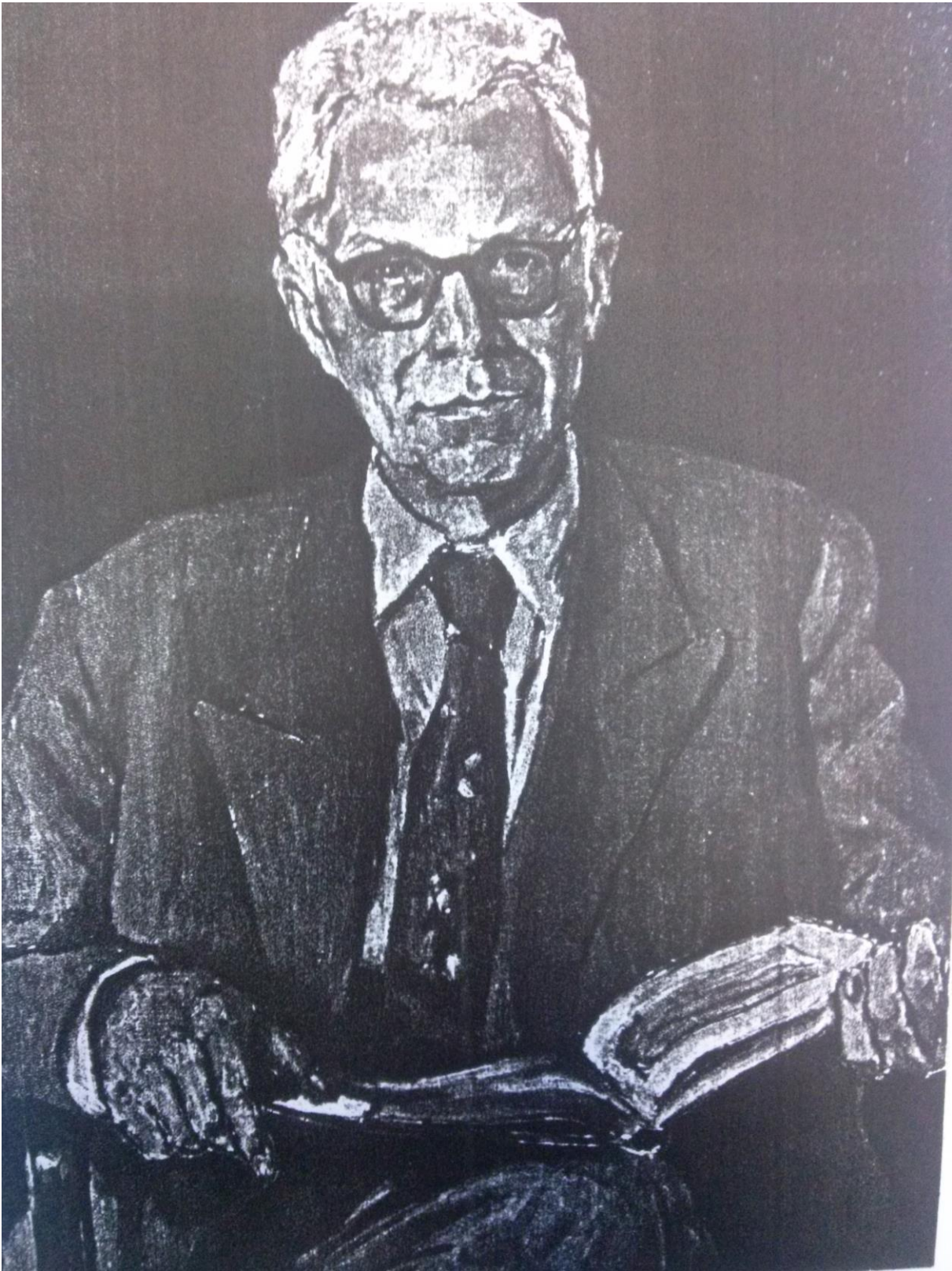
Urška KOLENC in
Branka PETROVIČ

CELODNEVNA OSNOVNA
ŠOLA "FRAN ROŠ"
C E L J E

MENTORICA:
Ljudmila CONRADI

V Celju, 4. marca 1989

Ilustrirala Polona Bajc

Milan Lorenčak: FRAN ROŠ (olje 1958)

K A Z A L O   V S E B I N E

	STRAN
Kazalo vsebine	
Uvod	
Sončni svet	
Spremna beseda	1
Pesmi	4-97
Uganke	98-107
Zaključek	108-114
Viri, v katerih so bile objavljene Roševe otroške pesmi in uganke	115-116
Viri literature o Franu Rošu	117
Abecedno kazalo pesmi	118
Zaporedno kazalo	120

U V O D

Ko sva pregledali raziskovalni nalogi o Franu Rošu, ki so ju napisale učenke naše šole v lanskem in predlanskem šolskem letu, sva se odločili, da bova sodelovali pri nadaljevanju raziskovalnega dela.

Tovarišica mentorica nama je povedala, da bomo letos zbirale Roševe pesmi, ki so bile objavljene v različnih časopisih, revijah, zbornikih in priložnostnih publikacijah, a jih avtor ni utegnil zbrati in izdati v zbirki.

Tako naju je tovarišica mentorica navdušila za zbiranje Roševih pesmi in takoj sva se lotili dela.

V začetku sva zbirali pesmi skupaj s sošolkama Mirjano Medenjak in Andrejo Ošlak. Ko so bile zbrane po Bibliografiji Frana Roša, ki jo je napisala Antonija Fras, sva odbrali otroške pesmi in uganke. (Upoštevali sva tudi dopolnila iz Bibliografije Frana Roša, ki so izšla v Celjskem zborniku 1988.)

Zahvaljujeva se knjižničarkam Knjižnice Edvarda Kardelja v Celju, oddelka za študij, ker so nama postregle z mnogimi viri in nama dovolile pesmi fotokopirati, ter za medknjižnično izposajo pesmi Čarovnija. Zahvaljujeva se tudi knjižničarki na časopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani za preostale vire.

Prav tako velja najlepša hvala profesorici Orožnovi za strokovne nasvete in dr. Sonji Roš - Smrekar, Roševi hčerki, za pesmi iz pesnikove zapuščine.

Fran ROŠ

S O N Č N I S V E T

Zbirka otroških pesmi in ugank

Zbirali:

Urška KOLENC in
Branka PETROVIČ

V Celju 1989

S P R E M N A   B E S E D A

Prve korake v svet književnosti je Roš napravil s svojimi pesmimi. Njegovi pesniški začetki so se rodili že v dijaških letih, ko je svoje pesmi objavljal v dijaškem listu Savinja (Takrat še ni pesnil otroških pesmi, čeprav je pesem Dan iz Savinje uvrščena v to zbirko. Natisnjena je bila namreč tudi v Zvončku).

Fran Roš je bil pedagog, ker mu je bila mladina vedno draga. Učil in vzgajal je predvsem s svojim vzgledom. Svoj poklic je opravljal z veliko ljubeznijo.

Svoje mladosti se je rad spominjal. V mislih se je vračal v čas, ko je sam preživel najbolj brezskrben del človeškega življenja. Ljubil je življenje, ljudi, svoje delo in svojo domovino. Največ prostora v njegovem velikem srcu pa je bilo namenjenega mlademu rodu. Svoja čustva in misli je izpovedal v pesmih, ki so izvirale v različnih variantah. Objavljene so bile v Zrnju, Zvončku, Mladem rodu, Vrtcu, Cicibanu, Galebu in drugod.

Največ mladinskih pesmi in drugih mladinskih del je napisal, ko je ob lastnih otrocih in vnukih podoživljal svojo mladost.

O mladini nikoli ni spregovoril slabe besede.

"Mladina raste v okolju, ki ga ustvarja stara generacija. In če to ustvarjanje ni dobro, se ne smemo čuditi, če ni najboljša tudi mladina. Po volji smo si zastavili cilj, da bomo zgradili novega človeka, ki pa mora biti visok kulturnen..." je Roš povedal ob svoji sedemdesetletnici Tonetu Vrablu na Novi tednik. Dalje je menil, da zaradi zbiranja materialnih dobrin pozabljamo na kulturo, moralo in spoštljive medsebojne odnose. Sam je to zelo dobro opazil, kajti njegov odnos do ljudi je bil na zelo zelo visoki ravni. Sama prijaznost in vljudnost ga je bila, a ne tista sladka, ampak izjemno spoštljiva.

Pesnik je s svojimi pesmimi razveseljeval vse tiste, ki so mu znali prisluhniti. S svojo poezijo si je pridobil mladi rod.

Že pred drugo svetovno vojno je izdajal osnovnošolski list Studenček. Izšle so tri številke. Vanj so pisali osnovnošolci. Tako se je še bolj približal mladim in jih vzpodbujal za pisanje.

(Takrat je poučeval na deški šoli v današnji Vodnikovi ulici v Celju.)

Po vojni, ko je predaval na učiteljišču, je vodil literarni krožek. Obiskoval ga je tudi oče Lučke Lešnik. V TV-15 je po Roševi smrti zapisala očetovo pripovedovanje:

"Prav prijetno je bilo v krožku. Nismo imeli nobenih posebnih ciljev, a vendar smo z veseljem zahajali tja. Pritegnila nas je Roševa toplina, njegovo razumevanje, njegovo previdno, a vendar kritično obravnavanje naših spodrsljajev..."

Svojih učencev ni nikoli pozabil. Zanimal se je celo za njihove otroke. Sestavke Lučke Lešnik je vedno spremljal v časopisju.

S svojimi otroškimi pesmimi se je večkrat predstavil javnosti. Objavljene so bile v otroški in mladinski periodiki. Z njimi pa je razveseljeval tudi otroke na šolah v Celju in okolici, kamor so ga vabili ob raznih slovesnostih in ob podelitvah bralnih značk.

Še slaba dva meseca pred smrtjo je recitiral pesmi učencem v Rimskih Toplicah. Mladina je pesnika znala ceniti.

Ob sedemdesetletnici mu je pripravila v Mladinskem klubu v Celju literarni večer.

Zbirka zbranih otroških pesmi nosi naslov SONČNI SVET, kajti večina Roševih verzov je polnih veselja, smeha in sonca. Avtor skozi svojo mladost ve, da je otroški svet brezskrben, svetel.

Takšnega naj bi doživljali vsi otroci. V njegovih otroških pesmih je za otroke vse lepo in prav. Če pa ni, jih poskuša poučiti. Sama prijaznost in dobrosrčnost veje iz dedkov, babic, očetov, mamic in stričkov k otrokom in jih vzpodbuja k veselju. Beseda SONCE se večkrat ponavlja v pesmih kot simbol pribežališča sreče.

Med sončnimi pesmimi pa so tudi take, ki zvenijo bolj žalostno. Takšni sta pesmi Sanke in Dedkovo zadnje pismo.

V zbirko SONČNI SVET je uvrščenih še deset pesmi iz Roševe mladinske knjige Juretovo popotovanje in še marsikaj.

RODNA ZEMLJA

Z gore rahlo veter veje,
da zeleni gozd šumi,
potok žubori med polji,
k reki njemu se mudi.

V soncu valovi pšenica
k nebu dvig polni klas,
zrak sladko diši po senu;
v dalji se svetilka vas.

Tam ob poti pa popotnik
svoj korak ustavil je
in nad krasno pokrajino
razprostrl svoje roke:

Sveta rodna, plodna zemlja,
naj te čuva božja dlan,
naj ti večno sije srečno
mirnega življenja dan!

Mladi rod, 1969, l. 18, št. 9/10, str. 100

Juretovo popotovanje, 1930, str. 71
Nekaj verzov je spremenjenih, naslov pesmi pa je Naša
zemlja.

NAŠ KRAJ

Naš domači kraj ni Trst,
tudi ni Gorica,
hiš pa šteje dosti več
kakor Bazovica.

V šoli, ki slovenska je,
štejemo, delimo,
pišemo in rišemo,
zunaj se lovimo.

Včasih pride cirkus k nam
s slonom in kamelo
in še z levom tudi
pa z medvedko belo.

Tudi Rdeča kapica
kmalu nas obišče,
vsi jo gledat pojdemo
v naše gledališče.

Za košarko, nogomet
nam je zmanjka časa,
ne prežene nas z igrišč
niti burja s Krasa.

Zdaj gradimo tu bazen,
da se v njem kopali
bomo in še plavali,
ko to bomo znali.

Prelepo nam je tedaj,
ko je sanje zrelo,
sladko grozdje zobljemo
črno, rdeče, belo.

Ta nas kraj pač velik ni,
a ga radi imamo.
Še za imenitni Trst
ga zares ne damo.

V SPOMINSKO KNJIGO

Samo eno je življenje,
vanj vodi tisoč poti,
ta gre k sreči, ona k zmoti,
ona v radost, ta v trpljenje.

Hodi poti varne, jasne
med prepadi in viharji!
Naj mladost živi ti v zarji,
v delu starost naj ugasne!

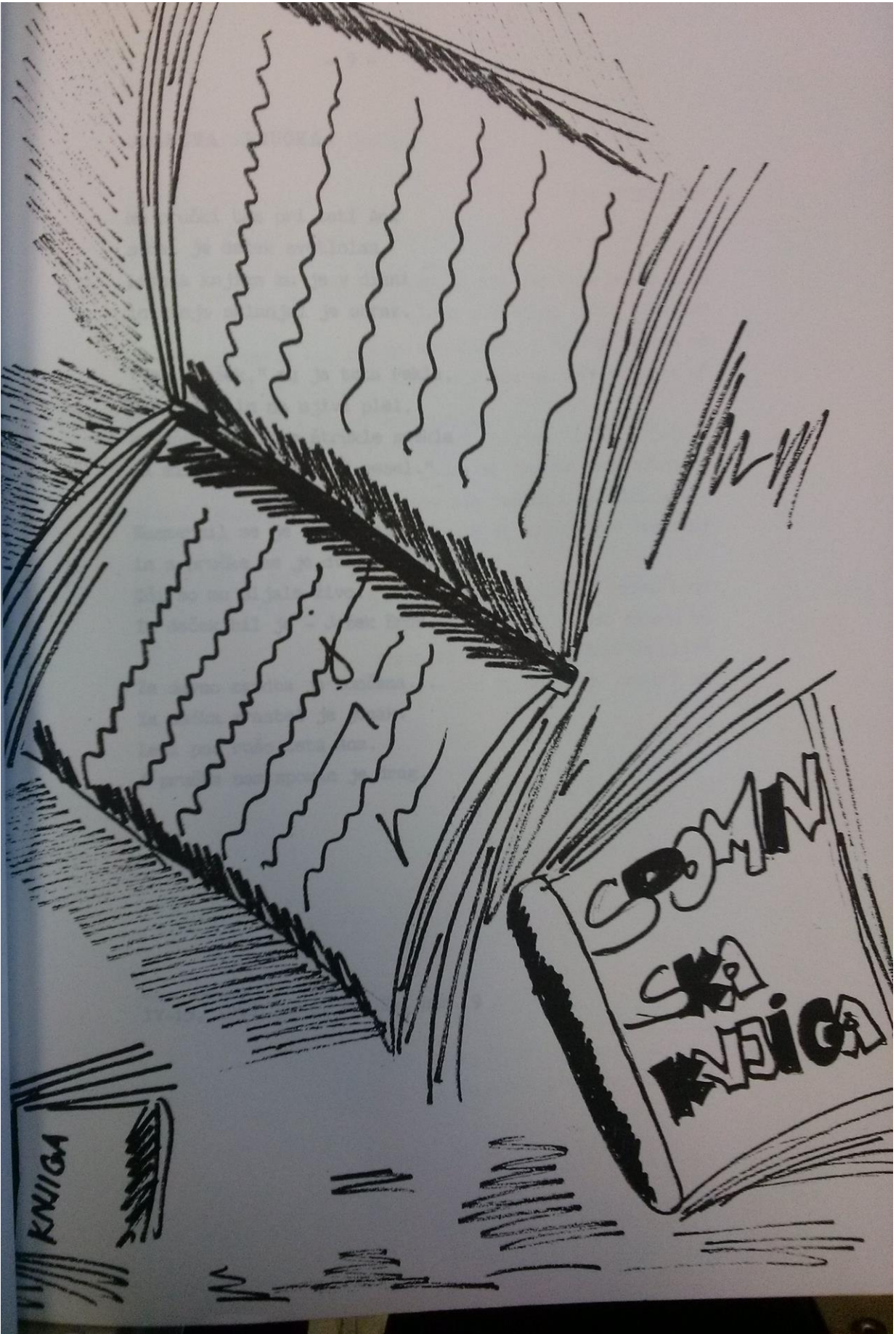

KOROŠKA POMLAD

Tam nad jezerom
meglice gredo,
tam po travnikih
rožice cveto,
tam po vejicah
ptičice pojo.
Moje srce je
žalostno.

Kam si šla od nas,
domovina ti?
Onkraj sivih gor
tam na jugu si.
Tam pomlad lepo
v svobodi dehti,
a pri nas nikjer
sreče ni.

Sonce, ti nas grej,
daj nam gorkih dni,
budi zemljo nam,
budi našo kri.
Sonce, ti nam daj
lepih novih dni,
da svoboda se pri
nas zbudi!

JOŽKOVA PRUČKA

Na pručki tam pri teti Ani
sedel je deček svetlolas.
Ležala knjiga mu je v dlani
in vanjo sklanjal je obraz.

"Veš, Jožek," mu je teta rekla,
"si pasel in na njivi plel,
k večerji ti bom štrukle spekla
pa mislim, da jih boš vesel."

Nasmehnil se je ljubeznivo
in s pručke se je dvignil bos.
Oči so mu sijale živo.
Ta deček bil je - Jožek Broz.

Že davno zgodba je končana...
Iz dečka zrasel je junak.
Leži pod rušo teta Ana.
A pručka nam spomin je drag.

KURINČKOVA POT

Skoz mrzle gozdove, čez hribe, po snegu
kurirček hiti, neutrudno hiti,
da bunker poišče v oddaljenem bregu,
še preden večer mu zakrije poti.

- Stoj! Kdo si? Parolo! Kurir si brigade?
Iz gošče pred dečkom je vstal partizan.
- Tja vodi me v bunker pod vrhom Grmade!
Mudi se! Vaš bunker je Švabom izdan!

Pred prazni so bunker zelenci privreli,
še preden temino pretrgal je dan.
Tedaj partizani so v vasi se greli
in z njimi kurirček je bil - nasmejan.

Kurirček, 1962/63, št. 7, str. 294
Slovenski vestnik, 1964, l. 19, št. 11

OB GROBU PARTIZANSKE MATERE

Partizanski mamici v slovo
pionirji pesmico pojo
o gozdičku, ki nam že zelen je,
in o travniku, ki razcveten je.

Tudi stari borci tam stoje,
da od mamice se poslove.
Dom pri njej so v hudih dneh imeli.
Sina dva sta padla ji pod streli.

Mamica, pozabljena ne boš
in tvoj grob nikdar ne bo brez rož!
To obljublja naša ti mladina.
Hvalo ti izreka domovina.

NA PREŠERNOV DAN

Polje gorenjsko z jezerom, gozdovi
nad mirno zelenečimi bregovi...
Tam pod vrhovi skalnatih planin
rodil se je te zemlje slavni sin.

Zapustil zgodaj streho je domačo,
za upom šel - za goljufivo kačo
in vrnil se je - v glavi učenost,
srce pa mu je stiskala bridkost.

V njem silna čustva, misli so kipele,
izpod peresa so mu pesmi vrele,
prelepe pesmi žlahtnega srca,
visoke pesmi smelega duha.

Prisluhnil je ob zvokih strun njegovih
slovenski človek, še tlačan v okovih,
spet dvignil je povešeno glavo
in vanjo mu zazrlo je oko.

Že davno mrtev "dohtar" je nesrečni,
njegovi verzi pa so živi, večni,
so ljudstva našega bogata last,
od njih nam vedro klije nova rast.

Prešernu slava! To je klic mladine,
sinov, hčera svobodne domovine.
V življenju srečno bomo našli pot,
Prešernu zvesti vselej in povsod.

DAN

Tam za poljem, za gorami
vzdramil se je mladi dan,
belca - sonce je zahajal
k nam na rosno plan.

Ni povprašal, ni potrkal,
ko je v sobico temno
prišel k meni in podal mi
belo je roko.

Vstal sem in slonim ob oknu
in pošiljam le pozdrav
soncu jutra in zelenju
venčanih daljav.

Savinja, 1914, l. 1, št. 4 in 5, f 48 (Pesem je bila v
Savinji objavljena brez tretje kitice.) Podpis: Svobodin
Semenov

Zvonček, 1925, l. 26, št. 7/8, str. 161

Naš list, Beograd, 1922, l. 2, št. 3-4, str. 11
(Pesem je bila objavljena z naslovom Jutro in z nekoliko
spremenjenim prvim in devetim verzom.)

Galeb, 1972/73, l. 19, št. 6, str. 136
(Pesem je bila v Galebu objavljena z naslovom Mladi dan.
Spremenjen je bil prvi verz in zadnja kitica.)

Beli dan, jaz pojdem s tabo
v polje, travnik, hrib in gozd!
Sij nad mano in me vodi
v srečo in radost!)

V JURETOVEM POOTOVANJU je objavljena varianta z naslovom
Mladi dan.

PUST PRIHAJA

Kmalu pride čas...

Skozi našo vas
masten okrog ust
pojde nori pust.

Brenka na kitaro,
nosi jopo staro,
hlače žolte - rdeče,
psa za sabo vleče.
Zdaj se posolzi,
zdaj se posmeji
pa tako postavi,
da stoji na glavi.
Še zapleše malo,
zvrne se za šalo,
z nosom v blato sune,
si razbije strune
na kitari, oj,
pa udari, joj,
s tanko šibo psa!
Hlače pa na dva
kosa mu počez
počijo zares.
Pust se bridko joče,
dvigniti se hoče,
pa ne more prav.

Toda že je vstal!
Zdaj pogledajte pusta,
spet odprl je usta,
o, kako široka,
o, kako globoka!
Že je poln objesti,
krofe hoče jesti
in še svinjsko gnjat,
ki ima jo rad.
Ena, dve in tri!
Vrzi krof mu ti!
Če ga pa ne ujame,
pes naj krof vzame
in se z njim masti!
Naj se pust jezi!

Kmalu pride čas...
Skozi našo vas
masten okrog ust
pojde nori pust.

Celjski tednik, 1957, l. 8, št. 50, str. 18

Naš rod, 1935/36, l. 7, št. 5, str. 134

Pionirski list, 1962, l. 15, št. 29, str. 10

(V Našem rodu in Pionirskem listu je prvi verz prve kitice,
ki se ponovi v zadnji, takšen: "Zdaj je tisti čas...")

Naslov pesmi je Pust gre skozi vas.)

Mladi rod, 1957, l. 7, št. 5/6, str. 76

(V Mladem rodu je zapisanih dvanajst verzov pod naslovom
PUSTNA.)

ČAROVNIJE

- Sem čarovnik Abad Macapuh,
čast imate, da stojim pred vami.
Da umetnost moja ni od muh,
kar prepričajte o tem se sami!

Vam pokažem, da je šest in pet
le devet, in hruške da so jajca -
in kako pod čarom se besed
spremeni na mah kokoška v zajca.

Čuden tudi je cilinder moj.
Če studenčne vode vanj nalijem,
žejen mi popije vso takoj.
Pa s cilindrom glavo si pokrijem.

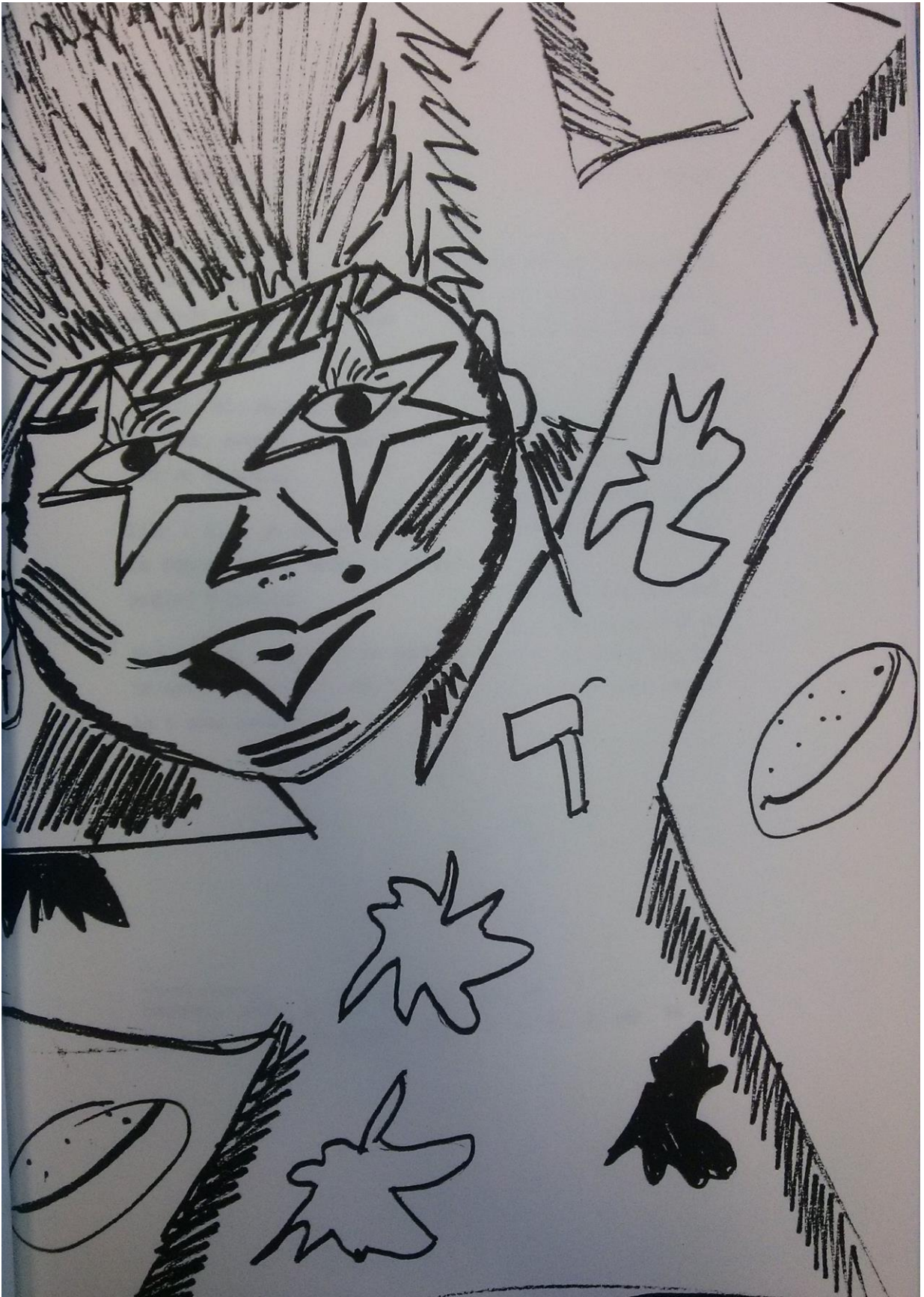
- Hej, čarovnik Abad Macapuh,
ti si pa zares hudo zabaven!
Čaraj rajši iz kamenja kruh,
da še bolj koristen boš in slaven!

Naš rod, 1934, l. 5, št. 8, str. 246

Mladi zadrugar (Beograd), 1935, l. 8, št. 3, str. 45
(Pesem je objavljena še z dodano drugo in četrto kitico.
Iz slovenščine jo je prevedel Živojin D. Karič.)

Galeb, 1961/62, l. 8, št. 6, str. 136

NAŠA POMLAD

Čez naše lepe bele kraje
in mlade njive, tihe gaje
šla je pomlad.

Nasula rož, nasula cvetja
in nova, svetla razodetja
v srce - pomlad.

Kdor v zimi je bolan polegel
in čmeren sam s seboj se kregal,
poglej v pomlad!

Naj gre in s soncem se pobrati
in svat naj bo med nami svati
in z nami mlad!

Zvonček, 1920, l. 20, št. 4-5, str. 66

Mladinski list (Chicago), 1925, l. 4, št. 3, str. 74

PESEM LASTOVIC

Že je pomlad in vračam se spet
z daljnega tujega juga v naše kraje
in pozdravljamo mesta, vasi in gaje,
lepi vaš svet, v zelenje, cvetje je odet.

Bile smo tam, kjer večna pomlad cveti,
ali pozabiti nismo vas hotele,
morja, gore, zanke smo preletele,
da so vas našle trudne naše oči.

Zdaj smo pri vas in dihamo nove dni
in življenja se z vami veselimo.
Vsi smo prestali to trdo, mračno zimo
in smo doma; prostost nam v soncu cveti.

OTROKOVO PISMO POMLADI

Pišem ti pismo, preljuba pomlad,
pišem ti, ker bi te videl že rad.
Tu je že marec, a pust je še svet,
čas pa je, da ga ti prideš ogret.

Pridi! Naš dedek te čaka težko,
stokal in kašljal to zimo je vso.
Babica tudi si tebe želi,
veš, da prav rada pred hišo sedi.

Pridi! Šel oče bo njivo orat,
mati pa v vrt zelenjavo sejat,
kravica pašo poišče si spet,
pojde nabirat čebelica med.

Pridi! In trata bo polna cvetic,
sonce zbudilo nam petje bo ptic.
Pridi! Nič več ne odlašaj, pomlad,
vsakdo od nas bi dočakal te rad!

MAREC V GOZDU

Južni veter toplo piha,
z drevja trese mokri sneg,
gozd svobodneje zadiha,
kopne lise kaže breg.

Iz grmičja zajec plane
in si gre zelišč iskat.
Medved se v brlogu zgane,
v vetru voha že pomlad.

Hudo zimo vso prespal je
ta mrcinasti ležuh,
post maščobo mu pobral je,
da je mršav kakor duh.

Vstane in zaspano glavo
iz brloga pomoli,
krmežljivo zre v bleščavo,
zabolijo ga oči.

Tam pa zajec pred brlogom
kosmatinčevim stoji
in pozdravi ga s porogom:
"Dobro jutro, striček ti!"

"No, povej mi, dolgoušec,
ki si zimo prebedel,
kaj že res je tukaj sušec,
da nam zemljo bo ogrel?"

"Res bo zima že minila,
z njo odide mraz in glad.
Sinila pomlad bo mila,
gozd zelen bo in košat."

"Hvala, zajec, za novico,
ki mi je samo v radost!
Da preženem dremavico,
krenem s tabo malo v gozd."

"San nič več ne znaš hoditi,
kakor senca si šibak!
Moral te bom jaz učiti,
da razmaješ se v korak!"

"Dragi zajec, ti me vodi
do zelišč in do mahu
in še do studenca k vodi,
sit sem žeje in gladu!"

"Le opri se name, striček,
saj pomagam res ti rad!
Tjakaj pojdeva pod griček,
tam je sočna zelenjad!"

S smreke gleda veverica
in glasno se zasmеji:
"Ta prešmentana dvojica
se mi kar presmešna zdi!"

MAJ (1)

Maj je tiho stopil v gaj.
Veje so ozelenele,
rože sladko zaduhtele,
vsepovsod je sam sijaj.
Ptice mehko so zapele,
da bi srca nam ogrele
in odprle na stežaj.

Kdo je žalosten še zdaj?
Jurček v temnem kotu joče,
njemu se veselja noče,
pa še sam ne ve, zakaj.
Kisli Jurček naj le stoče,
če se mu tako že hoče,
z nami noče v svetli raj.

Saj minil bo tudi maj.

V zimi pa se žalostili
bomo in solze cedili,
saj za to bo čas tedaj.
Zdaj se bomo veselili,
Jurčka pa doma pustili,
ljubi maj nas kliče v gaj!

MAJ (2)

Kobilica skače visoko šest pedi,
metulj od cveta do cveta plava.
Prepeva murn vse ure: čri-čri-čri
in v mehkem vetru se ziblje trava.

Pa mislim, da je zdaj že vendar pomlad.
Kdo je bi hotel kožuha še sleči?
Kobilici, murnu in metulju brat
je treba biti v soncu in sreči.

Če pa bi koga hoteli zebsti zdaj,
bolan je na duši in telesu.
In če ga ne more ogreti cvetni maj,
naj gledam, da ne zmrzne o kresu!

NAŠ IZLET

Mesec veselja je tukaj,
jasni, preljubi naš maj,
zemlja v zelenju in cvetju
vsa je kot svetel smehljaj.

V jutru pomladanskem se zbere
naš pionirski odred,
s pesmijo glasno z zastavo
krene na pot, na izlet.

Pojdimo v belo Ljubljano,
na nebotičnik in grad!
Slavno prestolnico našo
vsakdo pozdravil bi rad.

Miče nas lepa Gorenjska
z vencem ponosnih gora,
Bled, Jesenice in Vrba,
tam je Prešeren doma.

Celje ob bistri Savinji
belo, veselo stoji.
Ali v Trbovlje Oobirakt
črne rudarje bi šli?

Maribor k meji nas vabi
stari se Ptuj nam smehlja.
Soče zelene dolina
zraka in zdravja nam da.

Ali pa slatinsko vodo
sveže bi k vrelcu šli pit?
Ali na Kum bi se vzpeli,
na Pohorje šli se hladit?

Jama Postojnska odpre nam
svojo prekrasno skrivnost.
Jadra na morju pred Koprom
sijejo nam na radost.

K Sotli nas Kumrovec kliče,
tam se junak je rodil,
ki se za našo svobodo
vse je življenje boril.

Pojdimo v Kumrovec slavni
na petindvajseti maj,
rojstni dan Tita maršala
da proslavimo tedaj!

TRI ANICE

Tri Anice bivajo v našem bloku,
a niso sestre in ne sestrične.
Vse tri so učenke iste šole,
enako velike, okroglolične.

Od njih je prva rumenolasa,
a drugo črne kite krasijo
in tretji je nosek malo privihan,
vse tri pa se rade tudi smeji.

Zvečer na našem hišnem dvorišču
se zberejo in zapoje nam včasih.
Z balkonov poslušamo. O, prelepa
je njihova pesem v ubranih glasih!

Zaploskajmo pevkam iz našega bloka,
saj bodo naše pohvale vesele!
Ko kdaj dorastejo, pa še z odra
morda popevke nam bodo pele.

— ANICE —

NA VRTILJAKU

Visoko sedimo,
krepko se držimo,
ko v divjem se krogu
podimo, vrtimo.

Pogumno zajezdil
je Milan konjiča
in goni ga z bičem
čez Kranj do Tržiča.

Ivanka je sedla
v prelepo kočijo,
obiskat gre teto
tja k Savi V Litijo.

Kaj vidite v avtu
smejati se Mico?
Po češnje mudi se
ji v sončno Gorico.

Na slona Andrejček
je zlezel junaško.
Potuje v Ljubljano
in k stricu še v Laško.

Poglejte, s kamele
že maha nam Niko.
Nocoj še dospeti
bi hotel v Metliko.

Saj godba igra nam,
potujmo veselo
in z zemljo okroglo
vrtimo se smelo!

Ko pa zavrti se
nazadnje nam v glavi,
tedaj potovanje
se naše ustavi.

Vsi trudni in lačni,
a zdravi in celi
za dinarjev pet smo
do cilja prispeli.

Naš rod, 1940, l. 11, št. 9, str. 311

Celjski tednik, 1957, l. 10, št. 16, str. 12

Galeb, 1963, l. 9, št. 5, str. 11 (Pesem je brez tretje kitice.)

(Četrta, peta in šesta kitica se pojavijo v treh različnih variantah, ostale pa so pri vseh treh objavah enake.)

JANKO IN BRANKO

Poznate Janka, poznate Branka?
To brata sta dvojčka in neločljiva.
Kjer Janko manjka, tudi ni Branka.
Oba sta vesela in ljubezniva.
Kdor rad ima Janka, pač tudi Branka
rad mora imeti, a včasih zamenja
lahko kdo Janka za bratca Branka,
ker vsak brez posebnega je znamenja.
Prav dobro pa Janka in tudi Branka
poznajo mamica, sestra in očka,
čeprav med Jankom in bratcem Brankom
nobenega večjega ni razločka.
Je priden Janko in priden je Branko,
seveda sta v šoli oba odličnjaka.
Rad hruške je Janko, a jabolka Branko.
Velika pa bosta oba korenjaka.

MIHEC IN SLOVNICA

Mihec slovnice ni maral,
kajti bil je trdoglav.
Preden na večer je legel,
jezen jo je v kot zagnal.

"Kdo si sklone je izmislil
in spregatev, kdo vse to,
kar mi v glavi pamet meša,
da nesrečen sem zelo?"

Ko nekoč zaspal je Mihec,
pa iz kota slovnica
tiho v posteljo prilezla
k njemu je, predrznica.

Rekla je: "Saj tudi jaz te,
Mihec, dolgo že poznam.
Le nikar me ne sovraži,
glej, kako te rada imam!"

Nič več ti me v kot ne meči,
raje naj pri tebi spim,
da tako ti še ponoči
kaj povem in ponovim!"

Pa se Mihec je prebudil,
v kot pogledal je na mah.
Tam je slovnica ležala.
Sanje! Bil je prazen strah!

DARINKA NA SPREHODU

Darinka šla je na sprehod
z vozičkom, ki je v njem ležala
Margita - njena punčka mala.
Bila je to prijetna pot.

Obe je spremljal in skakljal
je okrog njih njen zvesti psiček.
A z veje jih je videl ptiček
in nagajivo začeblljal:

"Darinka, meniš mar zares,
da hčerka tvoja je Margita?
Iz cunj in vate sešita
in je morda še slama vmes!"

To deklici ni bilo prav,
ustavila je svoj voziček.
Razjezil se je še njen psiček:
"Le molči, ptiček, havhavhav! "

In ptičku je hudo bilo,
da je užalostil Darinko
in ljubo punčko ji edinko.
Zletel na drugo je drevo.

GUGALNICA

Naša Katica se guga
gori, doli, sem in tja
pa se smeje dobre volje
in veselega srca.

Pride bratec in jo prosi:
"Katica, daj, stopi dol,
tudi jaz bi rad se gugal,
kaj še tebi ni dovolj?"

Katica nič ne posluša,
kaj ji bratec govori,
in naprej se še poganja
z vsemi svojimi močmi.

Premočno se je zagnala
pa je poletela v zrak
in na trati obležala
z bolečino v rami vznak.

K sestrici bratec je priskočil
in jo za roke prijel,
dvignil jo, solze ji obrisal,
ker jo je pač rad imel.

HEJ, IGRAJMO GLEDALIŠČE

Hej, igrājmo gledališče!
Rdečo kapico mogoče?
Razdelimo prej si vloge!
Kaj od vas kdo biti hoče?

Rdečo kapico igrājmo!
Glavno vlogo vzemi Cilka?
Mara naj bo njena mati!
Babico igra naj Milka!

Kdo bo tokrat volk požrešni?
Janko naj dobi to vlogo,
ostre naj zobe pokaže,
babico pohrusta ubogo!

Važna je oseba lovec!
Sit bo smrčal volk kosmati,
Marko pojde nadenj s puško
in še s pipcem - nič se bati!

Babico preljubo našo
reši volku iz trebuha.
To bo svidenje veselo,
ko bo konec požeruha!

Prav na kraju naše igre
pa še volka obudimo!
Dobre in poskočne volje
z njim se v krogu zavrtimo!

GLEDALIŠČE

Hej, igrājmo gledališče!
Volk požrešni naj bo Janko,
on pohrusta naj otroke:
Jožeta, Ivanko, Anko.

Jaz bom vaša skrbna mati.
Sit bo smrčal volk kosmati,
s pipcem pojdem hrabro nadenj -
ni se treba vam nič bati!

Živi skočite otroci
spod klopi kot iz trebuha.
To bo svidenje veselo
in bo konec požeruha!

Ko bo vse to doigrano,
tudi volka obudimo,
naj še on vesel bo z nami,
z njim se v krogu zavrtimo.

Vrtec, 1928, l. 59, št. 8, str. 118
Juretovo popotovanje, 1930, str. 75
Tretji verz se začne z IN.

LAHKO NOČ

Že osma večerna ura je proč,
a Katica v postelji noče zaspat.
Mi vsi smo že rekli ji lahko noč,
še zdaj pa hotela bi se igrati.

Potoček za hišo še tudi ne spi,
tako se Katica izgovarja,
in vetriček zunaj še vedno bedi,
ko z vejami nam na okno udarja.

Oh, zdaj sem se spomnila: tudi še
večerje punčika ni dobila
pa tudi medvedek in psiček še ne.
Kako da nanje sem pozabila!

Poglejte zdaj Katico! Njene oči
počasi zapirajo se zaspane,
ob njej pa punčika tiho leži,
nobena od njih se nič več ne gane.

PIONIRSKI IZLET

Pionirski naš je odred
pojde v maju na izlet,
pa se že vprašujemo,
kam naj le potujemo.

Ali v Celje ali v Kranj
ali na koroško stran
in do štajerskih goric
ali pa do Jesenic?

Tudi Soča vabi nas,
lej je naš primorski Kras,
čaka nas planinski svet,
k jezeru nas kliče Bled.

Pionirji, veste kaj?
že prihaja mesec maj,
ko bo Titov rojstni dan,
dan mladosti praznovan.

V Kumrovec pojdimo vsi,
lepšega izleta ni,
vidimo naj slavni kraj,
ko ga s cvetjem venča maj!

PIONIRJI NA MORJU

Morje or je "Partizanka",
naš ponosni, silni brod.
Belokrilnati galebi
obletavajo ji pot.

Vetrič nam z otoka Raba
dahne tih in vroč pozdrav,
tam slovenski so grobovi
sredi žalostnih planjav.

Glej, na vzhodu pod oblake
pne se goli Velebit.
Mirno plove naša ladja,
še je daleč beli Split.

Tam na morju kolonija
vse nas z zdravjem prežari.
Pod borovimi gozdiči
sladko grozdje tam zori.

Le zapojmo, pionirji,
pesem krepko iz srce
o prelepi naši zemlji,
ki smo v njej povsod doma.

Mirno plove "Partizanka",
pesem naša z njo buči,
pesem o svobodi naši
in o sreči mladih dni.

NAŠA LADJA

Našo mizo obrnimo
in se vanjo preselimo,
miza pa naj ladja bo,
da popeljemo se z njo!

Hej, kako je morje burno
in zato veslajmo urno,
Dušan bodi kapitan,
ker nikoli ni zaspan!

Ladja smelo reže vale,
že smo daleč od obale
in galebov svetli roj
vidimo že nad seboj.

Istra se od nas poslavlja,
ko že Reka nas pozdravlja
in kamniti Velebit
pot nam kaže v beli Split.

Lepo je to naše morje,
jasno v soncu je obzorje,
a v daljavi, glejte, tam
Dubrovnik smehlja se nam.

Saj smo dolgo potovali
in že trudni smo postali,
zdaj krenimo pa nazaj
dokler je še vetra kaj!

Pionirski list, 1962/63, št. 35/36, str. 2

Galeb, 1962, l. 9, št. 4, str. 88

(V Galebu je četrta kitica izpuščena, zadnja pa nekoliko spremenjena.)

POTUJEMO

Potujemo, potujemo
iz Trsta tja v Ljubljano,
potem pa v Rim in Beograd
in še naprej v neznano.

Ni daleč severni tečaj,
ki večni led ga krije,
in že nas sonce afriško
s toploto spet oblije.

Hitrejši smo od vlaka mi
in od letala tudi,
goriva pa nam treba ni.
Kdo temu se ne čudi?

Tako lepo potujemo,
a le na zemljevidu,
ki v šoli ga imamo mi
razpetega na zidu.

Poznamo ta naš ljubi svet
z vodami in gorami,
z deželami in narodi.
Še vi potujte z nami!

MLADI KAPITANI

Vladimir bo v zraku jadral
smeli naš pilot,
Janko kapitan bo morski
in bo vozil brod,
Lipej avto bo šofiral,
kot ne zna ga vsak,
Mirko pa bo strojevodja
in bo vozil vlak.

Hej, to bomo potovali
po deželi vsi
in še dalje v tuje kraje
bomo gledat šli:
čez ravnine, skozi hribe
in čez morsko plan,
na planine in oblake
skozi noč in dan!

Pridejo naj dobri časi,
ko bo svet odprt
in ne bo z atomsko bombo
mu grozila smrt!
Med deželami naj zruši
se sovraštva plot,
da bo mladim kapitanom
prosta nova pot!

Galeb, 1961, l. 7. št. 5, str. 97
Mladi rod, 1964, l. 13, št. 9/10, str. 127
Pionirski list, 1967, l. 20. št. 18
Mladi rod, 1977, l. 26, št. 9/10, str. 142
Celjski tednik 1955, l. 8. str. 52, str. 12 (Prva objava
ima v prvi in drugi kitici drugačna imena: Vladimir-
Janezek, Janko-Milan, Lipej-Jurček drugačni so tudi drugi,
tretji ter četrti verz druge kitice.)

PESEM CELJSKIH TABORNIKOV II. GRUPE ODREDOV

Mladi celjski taborniki smo
partizanke druge grupe odredov,
zdravi in dovolj veliki smo,
jasnih misli in pogledov.

Vabi nas prirode tihi glas
pod svobodnim soncem, ki nam sije,
a naš čisti prapor se ta čas
nad šotori v vetru vije.

Vse za ljubo Jugoslavijo,
ki jo kri junakov je pojila!
Varovati hoče jo zvesto
naša nezlomljiva sila.

V nas vesela, vedra je mladost,
ki v tovarištvu jo bogatimo.
Kmalu delo naša bo dolžnost,
z njim si srečo dogradimo.

Mladi celjski taborniki smo
partizanske druge grupe odredov,
zdravi in dovolj veliki smo,
jasnih misli in pogledov.

HIMNA DRUŽINE MUŠNIC

Mi smo mladi taborniki,
iz družine Mušnic smo,
domovino imamo radi,
našo lepo zemljo vso.

Naš prijatelj je priroda,
voda, zrak, zeleni gozd,
tam sta zdravje in svoboda,
tam sta sonce in radost.

Ogenj taborniki nas greje,
ko poslušamo povest,
v vetru prapor Mušnic veje,
pod svobodo zlatih zvezd.

Smo veseli taborniki,
zdrava naša je mladost,
ko pa bomo kdaj veliki,
delo naša bo dolžnost.

Naša mila domovina,
močna, srečna naj živi,
mi smo zvesta ji družina
Mušnic, taborniki vsi.

PESEM TABORNIKOV

Mi smo taborniki mladi,
fantje in dekleta smo,
domovino imamo radi,
našo lepo zemljo vso.

Vabi k sebi nas priroda,
voda, gora, gaj in gozd,
tam je sonce in svoboda,
tam je zdravje in radost.

Ogenj taborniki nam sije,
ko poslušamo povest,
nad šotori pa se vije
prapor naš pod sojem zvezd.

Močna v skupnosti in zvesta
naša naj mladost živi!
Prosta je pred nami cesta,
ki nas vodi v srečne dni!

PESEM ŠTORSKE MLADINE

Železarji smo, mi jeklarji smo,
trdo jeklo in železo kujemo,
da se vse iskri, da se vse blešči,
da vršijo iskre daleč pod nebo.

Svoja srca si kalimo,
da značaj nam bo krepak.
Železarji smo, mi jeklarji smo,
naš pogumen je korak.

Mladi smo še mi in veseli vsi
štorskih železarjev in jeklarjev rod,
nova šola nam je preljubi hram,
ki v življenje nam odpira svetlo pot.

Svoja srca si kalimo,
da značaj nam bo krepak.
Železarji smo, mi jeklarji smo,
naš pogumen je korak.

ODPRLA SO SE ŠOLSKA VRATA

Odprla so se šolska vrata
in lepih prostih dni je kraj.
Okoli šole polna trata
fantičev in deklet je zdaj.

Poglejte, tam prihaja Janez,
o, ta je pravi korenjak!
S seboj ima že knjige danes
in spet bo letos odličnjak.

Že z roko maha nam Bogdanka,
vsa zagorela je v obraz,
ob njej pa smeje se Ivanka,
ki sladkih sliv ima za nas.

Nastavil si na usta Žarko
je orglice in že igra,
a smešni neugnanček Marko
z nogami k plesu cepeta.

Tam deklice so se prijele
v veselem krogu za roke,
zapele so in zavrtele
po trati bose so noge.

Tedaj zapoje šolski zvonec,
ki dosti časa je molčal,
in že je ringaraja konec,
potihnil dečji je živžav.

Učitelj bliža se nam s praga,
prijazen je njegov pozdrav.
Spet šola nam bo ljuba, draga,
za pridne v njej ne bo težav.

Osemdesetletnica prve slovenske osnovne šole v Celju,
1875-1955, str. 86 (Pesem ima devet kitic. Gornji pesmi sta
dodani še zadnja in četrta. Ostale kitice so variante na
pesem v Galebu in Mladem rodu.)

Galeb, 1962, l. 9. št. 1, str. 1 (Gornja pesem iz Galeba.)

Mladi rod, 1963, l. 13, št. 1/2, str. 1

Slovenski vestnik, 1971, 1971, št. 37, str. 6

SLOVO OD ŠOLE

Zapirajo se šolska vrata,
in mi odhajamo v prostost,
pred nami meseca dva zlata
v odmor nam bosta in radost.

A tebi, šola, lepa hvala,
bili smo gostje ti vsak dan,
bogato znanje si nam dala
in ves naš trud ni bil zaman.

Uspehov svojih smo veseli,
odprta nam je pot naprej,
a tisti, ki so obsedeli,
sledili bodo nam poslej.

Bila si dom naš ljudi, mili,
zato pozabljena ne boš,
in vi, ki tu ste nas učili,
zaslužite najlepših rož.

Prostost bomo se naužili,
prej ko bo tu jesenski čas.
Spočiti bomo se vrnili
in spet naj šola sprejme nas!

VESELA POŠTA

BRANKO:

Tovariši, tovarišice,
prav dobro jutro vam želim,
prinašam sveže vam novice,
iz polne torbe jih delim.

Od hiše k hiši pridno hodim,
poleti znoj mi lije z lic,
skoz mraz in sneg pozimi hodim,
tako zahteva moj poklic.

Vesti od vsepovsod vam nosim,
najraje, če so vam v radost,
a ne zamerite mi, prosim,
če v njih je tudi kdaj bridkost.

JELKA:

Zares je torba polna,
in služba tvoja lahka ni.
Je moja teta še kaj bolna?
Naj pismo reši me skrbi.

MARKO:

Morda pa meni striček piše,
ki je pomorski kapetan.
Pozabil me gotovo ni še,
ko z ladjo orje morsko plan.

NADA:

Saj veste, naša draga mati
v Vipavsko je dolino šla
in obljubila nam poslati
je sladkih grozdov koška dva.

STANKO:

Jaz pa bi rad bral časopise,
da vem, kako se svet vrti,
in v domovini kaj godi se,
kako hitimo v lepše dni.

VERA:

Še mene hitro potolaži
in pismo bratovo mi daj!
Na meji tam on s puško straži,
da varen bo domači kraj.

BRANKO:

Kako ste vendar radovedni!
A jaz sem dobrega srca,
najboljših le novic ste vredni
in moja torba jih ima.

Kar ste želeli, to dobite,
zato lepo nasmejte se,
tu pisma, časopis vzemite
in grozdja še najejte se.

In zdaj, otroci, se poslavljam,
ker torba prazna mi še ni,
in prijazno vas pozdravljam,
še marsikam se mi mudi.

OTROCI:

Preljubi pismonoša, hvala,
izpolnil si nam vse želje
in kamor te bo pot peljala
veseli bodo te ljudje.

PESEM O HMELJU

Hmelj zeleni vzpenja se v drogove,
k soncu hoče, ki nad njim gori,
dež poji mu blagorodno zemljo,
s svetlo roso ga hlade noči.

Skoro se razraste prav do vrha
in še čezenj in že zacveti
v sto cvetovih kot v zelenih storžih.
Vsa tedaj dolina zadiši.

Skoro bo avgust in drog se skloni,
roke trgajo zoreči svet.
Že ob pesmi pada drog za drogom,
vsa dolina se nasmehne spet.

Hej, še očka moj se naj nasmehne,
ko zapelje v žalec v voz visok
in prešteje šopek tisočakov
za plačilo žuljev trudnih rok!

Če nasmehne se tedaj moj oče,
bo še zame dobro, dobro bo.
Na jesen študent bom v belem Celju,
če hotela sreča bo tako.

SIN

Oče moj je strojevodja,
mirno mu pogled gori,
ko z roko preudarno vodi
vlak s tovari in ljudmi.
Ob prepadih in čez reke,
skozi gore v dan in noč,
mimo mest, vasi do morja,
vselej v nove dalje zroč.

Moja mati je šivilja,
v ozki sobici sedi,
šiva, krpa, v pozne ure
revne ji trpe oči,
nizko sklanja se nad delo,
tudi ko je zunaj maj.
Le če vame se zagleda,
lice ogreje ji smehljaj.

Toda jaz nekoč dorastem
in bom velik in močan,
delal bom in dom zgradil si
in povabil starše vanj.
Truden oče, siva mati,
ki imam zelo ju rad,
naj pri meni doživita
svoj večer, ves tih in zlat.

Zvonček, 1932, l. 33, št. 9, str. 23
Antologija jugoslovenske savremene dečje književnosti,
I. deo, POEZIJA? Beograd 1936, str. 115
(Pesem je bila objavljena v Zvončku leta 1932 in v
Antologiji jugoslovenske savremene dečje književnosti leta
1936 pod naslovom Sin bo kmet. V tej pesmi je precej
spremenjena tretja kitica ter drugi verz prve kitice.)
Galeb, 1962, l. 8, št. 8, str. 177

JESENSKE BARVE

Pisane barve jesenske
mirno in toplo gore,
v sklonjenem drevju slive,
jabolka, hruške zore.

Grozdi so težki in sladki,
svetlo je modro nebo,
jadrno beli oblački
preko goric gredo.

Rjavo, rumeno, višnjevo,
rdeče naš svet žari,
zlato ga sonce obliva,
z bleskom še žive moči.

Kmalu pa ugasnejo barve,
skoro bo plod pobran,
gole vzdrhtijo veje
v sivi, hladni dan.

Književni glasnik Mohorjeve družbe, 1957, l. 2, št. 2,
str. 8

Galeb, 1962/63, l. 9. št. 1

Mladi rod, 1963, l. 13, št. 1/2, str. 13

Zvonček, 1931, l. 33, št. 2, str. 49

(Prvič je bila pesem objavljena v Zvončku pod naslovom V jesenskem soncu. Število kitic je bilo enako. V poznejših objavah je avtor nebitveno spremenil nekatere verze.)

JESENSKO CVETJE

Jesensko cvetje na grobe nesimo,
zvesto spomin junakom počastimo,
ki sebe darovali so za nas,
za novega rodu srečnejši čas.

Ležijo tam junaki, a ne spiyo,
ko nad svobodo naši še bedijo,
ker hočejo, da raste in živi,
za kar so dali srčno kri.

Kurirček, 1962/63, št. 3, str. 131

Slovenski vestnik, 1964, l. 19, št. 44

MEGLICE

Po gorah, po poljih, po travnikih
ni ptice več, ni več cvetice.
Ob dnevih teh žalostnih same tam
se pasejo sive ovčice.

Pastir jim je bog in pasel jih bo
še dolgo do gorke pomladi.
Saj niso ovčice, megllice so
po stari jesenski navadi.

Vrtec, 1928, l. 59, št. 5, str. 66
Juretovo popotovanje, 1930, str. 72

MATI ŽANJE

Vroč je čas, že težki so
v polju klasi zlati.
Vsako jutro na polje
hodi moja mati.

V roki se ji bliska srp
in pšenica pada.
Letos kruha belega
deca naj ne strada!

Žanje mati, sonce žge,
ustne so ji žejne.
V vrču nosim ji vode
hladne, blagodejne.

Ko zasijejo zvečer
zvezde nad gorami,
mati boža mi lase
s trudnimi rokami.

MAMICA MOJA

Kadar se mati
moja nasmehne,
sonce zasiže
lepše, svetleje,
vse zacvetijo
rože in veje,
sreča v srce mi
topla zaveje.

Mamica moja,
še bo lepo ti!
Ko jaz bom velik,
z močno roko ti
srečo ustvarim,
da več ne moti
senca nobena
svetle ti poti.

Kadar pa mati
moja zajoče,
njene solze so
bridke in vroče,
meni ugaša
sonce sijoče,
ko da umreti
v žalosti hoče.

Mamica, bodi
z nami vesela,
da nam bo v srcih
radost zapela,
da nas bo toplo
božala, grela!
Mamica moja,
bodi vesela!

MOJA MATI

Kadar se mati
moja nasmeje,
sreča v srce mi
zlata zaveje,
vsega me boža,
vsega me greje,
sonce z neba mi
sije svetleje,
lepše cvetijo
rože in veje.

Ko bom jaz velik,
takrat ne bo ti
jokati treba!
Z močno roko ti
žalost preženem,
da ti ne zmoti
nič več smehljaja
in na vse poti
trosi le srečo
sončno ne bo ti!

Kadar nam v hiši
lakota stoče,
takrat pa mati
moja zajoče,
njene solze so
svete in vroče,
sonce ugaša
svetlo sijoče,
srce umreti
v žalosti hoče.

Naš rod, 1936/37, l. 8, št. 5, str. 213
(To je prva varianta pesmi Mamica moja. Med obema
je pa precej razlik, zato sta objavljeni obe.)

MOJ OČKA S HARMONIKO

Moj očka je v vojni postal invalid,
granata mu nogo je vzela,
igrati pa zna na harmoniko,
ki zvesto družbo mu dela.

Pritiska na tipke in tlači meh,
da daje od sebe glasove
kdaj žalostne in pa poskočne spet
na viže stare in nove.

Ljudje ga večkrat povabijo kam
na svatbe in veselice
in tudi če poln skrbi je tedaj,
smehljati se mora mu lice.

Zaplešejo tam, a on obsedi
-usoda je to invalida,
zabava drugih ga razvedri,
nikomur je ne zavida.

Ob zori se vrne, prinese mi
mesa in potice z gostije,
potem pa v posteljo ležat gre,
da truden se odpočije.

Ko očka igra na harmoniko,
poslušajo stari in mladi.
Tako kot on zna le malokdo
in vsi ga imamo radi.

KOSTANJI

Dejal je oče: - Posekali bomo kostanje,
ki v rebri toliko let že stoje in rode.
Dokaj denarja bomo dobili zanje.
Saj veste, naš Janez v mesto študirat gre!

Zajokal je Janez: - Pod temi kostanji sem pasel,
pod njimi v žerjavici pekel njih dobri plod,
v njih senci sem ležal, igral se, pel sem in rasel.
Nikar ne sekajte! Raje ne pojdem od tod!

Odvrnil je oče: - Za šole potreben je novec,
a v rebri zasadil bom novih mladih dreves...
Sekira za lepa je. Les je plačal trgovec
in Janez je v mestne šole odšel zares.

Tako se je to dogodilo nekoč. A danes
košati kostanji rode tam plod spet nov.
Utonil je v tujem in mrzlem svetu Janez.
Že davno v grob je legel oče njegov.

NAŠ DEDEK

Naš dedek star je osemdeset let.
Je siv, košččen in gluh in vid mu peša,
pri hoji se na palico obeša,
rad godrnja na ta neugnani svet.

V novembru legel je na toplo peč,
v hropečih prsih ga je kašelj zgrabil,
hudo se mu je še tobak zagrabil,
še nasmejati ni hotel se več.

In o božiču pil je lipov čaj,
dišale niso mu potice sladke
in tožil je, da le še dneve kratke
med nami bo, potem bo vsemu kraj.

A zdaj je februar, kopni že sneg.
Pomlad cvetoča kmalu se prismeje,
že topel veter k nam od juga veje,
trobentic, zvončkov poln je sončni breg.

Naš dedek star je osemdeset let.
Z Zapečka zlezel je in že smehlja se.
Prebil je srečno trde, mrzle čase.
Kako vendar še lep in ljub je svet!

Naš rod, 1936/37, l. 8, št. 5, str. 168
(Pesem je varianta Dedkove pomladi, vendar je toliko
razlik, da jih je težko opisati, zato sta v zbirko uvrščeni
obe.)

DEDKOVA POMLAD

Naš dedek star je osemdeset let.
Je siv, košččen in gluh in vid mu peša,
pri hoji se na palico obeša,
rad godrnja na ta neugnani svet.

V novembru legel je na toplo peč,
v hropečih prsih ga je kašelj grabil,
hudo se mu je še tobak zagabil,
nobena reč mu več ni bila všeč.

Čez zimo lipov čaj je z medom pil
in tožil, da so dnevi mu že šteti
in da želi si še samo umreti,
ker bi si rad že enkrat odpočil.

Naš dedek star je osemdeset let.
Zdaj zlezel je z zapečka in smehlja se,
prebil je srečno mrzle zimske čase.
In spet mu lep in ljub je sončni svet.

Savinjski vestnik, 1954, l. 7, št. 17 (30.4.), str. 6
Galeb, 1961, l. 7, št. 6, str. 127
(Prva varianta pesmi je bila objavljena 1936. leta v Našem
rodu. Zaradi večjih sprememb sta objavljeni obe.)

DEDKOVO ZADNJE PISMO

Na zidu dedkovo nam pismo
v okvir postavljeno visi.
A vnuki mi že znamo brati,
kaj pismo to nam govori.

O dedku čuli smo in vemo,
da bil je hraber partizan.
Sovražniki so ga ujeli
oblitega s krvjo iz ran.

Pognali so ga v ječo, on pa
še v mukah jim je kljuboval.
Kot talec pa to zadnje pismo
domačim je v slovo poslal:

"Čez uro padel bom pod streli,
izpolnil svojo sem dolžnost.
Ljubite vi, kar jaz sem ljubil:
pravico ljudstva in prostost!"

Ob vaškem spomeniku rože
cveto bogato in dehte.
Na njem vklesano v kamen tudi
je dedka našega imena.

Pesem je iz Roševe zapuščine.
Ali je bila objavljena, ni znano.

SANKE

Sneg iz sivih megel pada, pada.
Z brega vozimo se na saneh,
z nami vozi se veseli smeh.
Rdeča lica, vroča kri je mlada.

Dedek tesal mi je lani sanke,
deca smo sedeli krog peči,
pravil nam je iz nekdanjih dni
pravlјice in stavil nam uganke.

Dedek moj počiva že pod snegom
leta pol pri cerkvi kraj vasi.
Pod tem težkim, mrzlim snegom spi.
Plakam, s sankami stojim pod bregom.

Naš list, Beograd, 1923, l. 3, št. 2, str. 3
Juretovo popotovanje, 1930, str. 74
V zadnjem verzu je namesto PLAKAM beseda JOČEM.

NA VRŠIČU JULIJA 1971

Šla je Tanja na planine,
z njo pa tudi Duško - sine
in prišla sta na Vršič
z avtom hitro kakor ptič.

Z njima pa so potovali,
nič se niso gore bali
Jernej, ta naš invalid,
v desni nogi ves povit.

Na Vršiču letovišče
tudi Katja si poišče,
bratec Primož pa lepo
spremlja in varuje jo.

Dobri so, potem pa hudi,
skregajo se včasih tudi,
radi še balinajo
in pa v tarčo streljajo.

Kadar tu se sonc skriva,
a iz megle dež se uliva,
vsi ostanejo doma
in kvartajo, kar se da.

Vsi so pravi korenjaki,
v šoli pa so odličnjaki.
radi se imajo vsi
Roši in pa Smrekarji.

Da lep dom imamo tudi.
poskrbel je atek Rudi,
Sonja - zlata mamica
z nami dosti dela ima.

Atek Franček, mama Jana
trudita se neugnana.
Kar avtomobila dva
vozita nas sem in tja.

Atika in stara mama
zdajle nista v Celju sama,
na Vršič sta tudi šla,
kratek čas nam delata.

Vsi počitnic smo veseli,
zdravi, krepki, zagoreli.
Šole se ne bojmo nič!
Živio! Hura Vršič!

18. julija 1971

Pesem je iz pesnikove zapuščine. Nastala je v družinskem krogu. Ni znano, ali je bila objavljena.

ZIMSKA PESEM

Burja piha, žvižga, poje,
vsakdo sliši jo po svoje.
Vravec pod ostrešjem išče
si pred snegom zavetišče.
Zajca zebe, da vzdihuje,
od gladu mu je vse huje.
Starka kašlja, v plet zavita,
zime je do grla sita.
A otroci so veseli
v sneg in burjo pohiteli
s sankami po bregu dol.
Zime ni jim še dovolj.

SNEŽENI MOŽ S SONČNIKOM

Pred hišo sneženi mož stoji,
na soncu mu je že vroče,
poti se in se kislo drži.
Kdo mu pomagati hoče?

Si misli Jurček: "Ubogi mož,
prijatelj si bil mi v mrazu,
pogumnega sonca rešen boš!"
In boža ga po obrazu.

Potisne mu sončnik razpet v roko,
ki naj bi pred žarki ga branil,
in možu zdaj solze manj teko,
O, Jurček, je sonce ukanil!

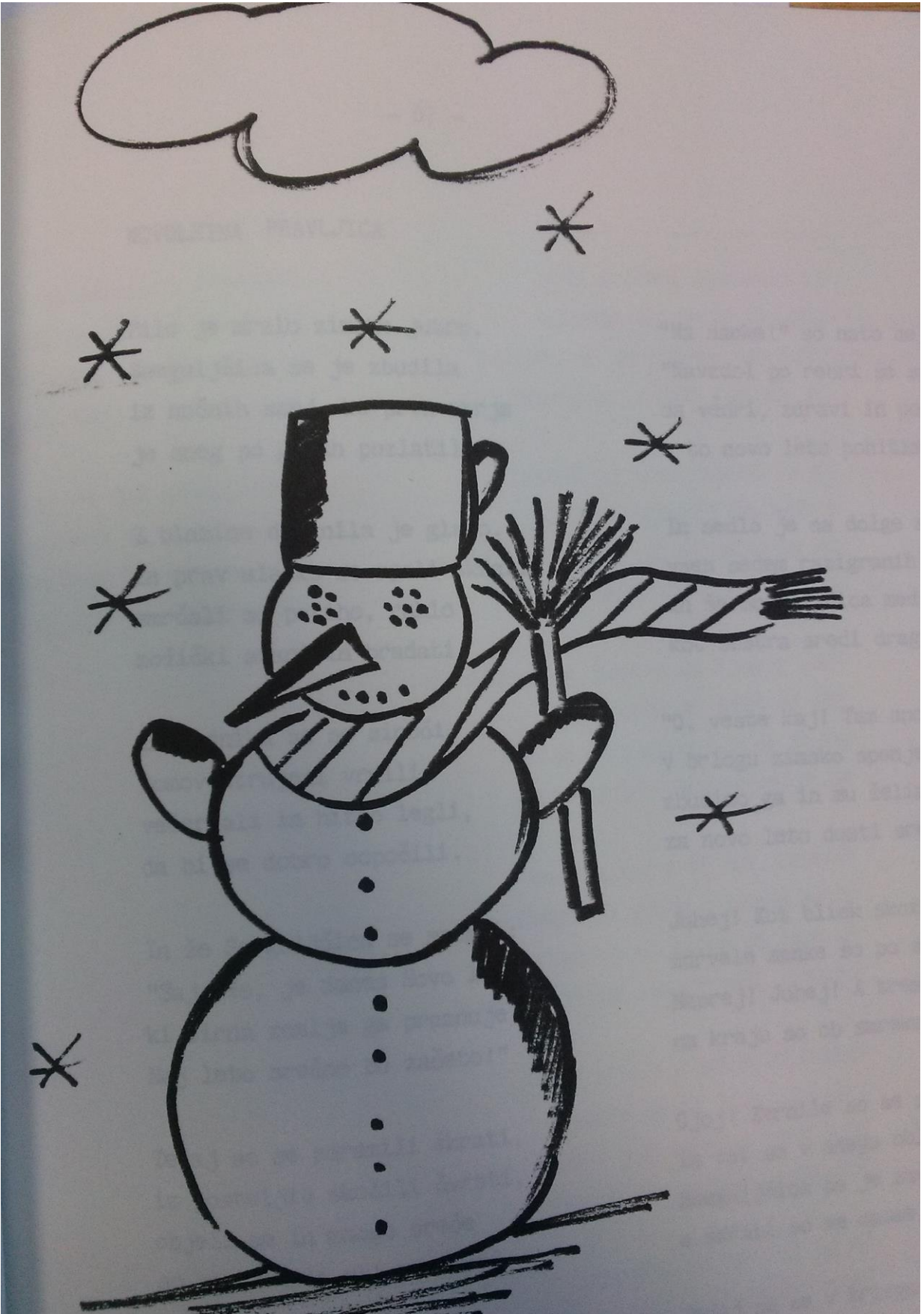
Ko v jutru se Jurček prebudi,
to glasno se začudi:
Nikjer več moža sneženega ni,
odšel je z njim sončnik tudi!

Morda je mož na sever šel,
tam v mrazu je boljše življenje.
A da s seboj je sončnik vzел,
kdo dal mu je to dovoljenje?

Vso noč je topel dež rosil,
sneženi mož je plakal,
do smrti se ves je razsolzil,
ni jutra več dočakal.

Pritaval je mimo v dežju berač
in sončnik na tleh pobral je.
V vremenu tem je sreča to pač,
pod streho se zdaj smejal je.

In Jurček zre skoz okno tih
in čudi se, maje glavo,
ko zunaj prvi pomladni dih
že veje čez planjavo.

NOVOLETNA PRAVLJICA

Bilo je mrzlo zimsko jutro.
Sneguljčica se je zbudila
iz nočnih sanj, ko prva zarja
je sneg po gorah pozlatila.

Z blazine dvignila je glavo.
Še prav sladko so spali škrti,
smrčali so potihlo, rahlo
možički stari in bradati.

Iz rudnika so se sinoči
domov utrujeni vrnili,
večerjali in hitro legli,
da bi se dobro odpočili.

In že Sneguljčica se spomni:
"Saj res, je danes Novo leto,
ki širna zemlja ga praznuje.
Naj leto srečno bo začeto!"

Tedaj so se zdramili škrti,
iz posteljic skočili čvrsti,
objeli se in mnogo sreče
so si voščili vsi po vrsti.

"Ker danes res je važen praznik,
počiva v rudniku naj delo!"
sklenili so in se ozrli
skoz okna v gozd in zimo belo.

"Na sanke!" so zato dejali.
"Navzdol po rebri se spustimo,
da vedri, zdravi in pogumni
v to novo leto pohitimo!"

In sedlo je na dolge sanke
vseh sedem razigranih škrtov
in še Sneguljčica med njimi
kot sestra sredi dragih bratov.

"O, veste kaj! Tam spodaj medved
v brlogu zimsko spanje vleče,
zbudimo ga in mu želimo
za novo leto dosti sreče!"

Juhej! Ko blisk skozi sneg in veter
zdrvele sanke so po snegu.
Naprej! Juhej! A tresk! Zadele
na kraju so ob smreko v bregu.

Ojoj! Zvrnile so se sanke
in vsi so v snegu obležali.
Sneguljčica pa je zavpila
a škrti so se zasmjeli.

Tedaj pa se v brlogu temnem
je godrnjavi medved zbudil:
"Kaj naj pomeni to kričanje?"
se je vznevoljil in začudil.

Iz zimskega prebivališča
pomolil glavo je zaspano.
"Kaj mar pomlad se je vrnila?"
je vprašal družbo neugnano.

Prinesli so polen in vode
in ogenj v peči so prižgali,
ta dan pečenko bodo jedli
in s torto se celo sladkali.

Že so Sneguljčica in škrati
k dremuhu rjavemu hiteli
in zdravja, sploh pa zadovoljstva
za novo leto mu želeli.

Sneguljčica tam ob ognjišču
se zavrtela je veselo.
Tako se jim je novo leto
prav srečno in lepo pričelo.

"No, prav," se medved je zahvalil,
"če tu šele je Novo leto,
potem je pač pomlad še daleč
in dolgo še bom vlekel dreto."

Pomahal jim je s težko šapo
in se nazaj v brlog zavlekel,
da spal bo dalje še do marca,
v slovo jim: "Lahko noč!" je rekel.

Sneguljčico pa posadili
možički ljubi so na sanke
in v breg tiščali jih v veselje
predrage, mile svoje znanke.

Ko pa do doma so prispeli,
Sneguljčica je s sank stopila:
"Zdaj morala bom poskrbeti,
da bo za praznik kaj kosila."

MESECI V LETU

JANUARJA si želimo
dobro srečo, kratko zimo.

Hladen NOVEMBER nam prinaša,
mrtve objema misel naša.

FEBRUAR pripelje pusta,
s krofi si mašimo usta.

Sneg DECEMBRA nam obeta
za veseli konec leta.

V MARCU sonce dobre volje
vabi nas na vrt in polje.

Zemljo moči dež APRILA,
da bogato bo rodila.

Praznik dela, praznik MAJA,
moč in voljo nam poraja.

Šole JUNIJA zaprimo,
da si glave ohladimo!

JULIJ nam zakuri vroče,
v potok, morje se nam hoče

Še AVGUSTA se potimo,
bliska, toče se bojimo.

V šolo že SEPTEMBER kliče
bistre fante in dekliče.

Grozdje je OKTOBRA sladko,
sonce meri pot si kratko.

Naš rod, 1938, l. 10, št. 5, str. 161
Ciciban, 1965/66, št. 4, str. 88-89
Mladi rod, 1975, l. 25, št. 5/6, str. 70
Ciciban, 1977/78, l. 33, št. 5, str. 2-3
Galeb, 1978, l. 25. št. 4, str. 102

DEDEK MRAZ

Hej, na saneh srebrnih
dedek Mraz že sedi,
po zledeneli cesti,
burja za njim se podi.
Topel kožuh ga greje,
sneg se mu v bradi iskri,
a na glavi kosmata
siva mu kučma čepi.
Že je sani ustavil,
polne prelepih reči,
k sebi otroke vabi
in jim darove deli.
Zdravo, veselo in srečno
novo nam leto želi.
Mir po svetu naj družijo
dobre in zveste ljudi!
Hvala za tvoja darila!
Radi imamo te vsi!
V zimo zvenijo kraguljčki,
dalje hitijo sani...

DEDEK MRAZ GOVORI

Po širnem svetu spet potujem
in pionirje obiskujem.
Posebno rad pa kakor lani
ustavljam se pri vas, Celjani.
Ste zdravi vsi in pridni vsi?
Če je tako, me veseli.

Sem novo jelko vem postavil,
pod njo sem vam daril pripravil.
Čeprav so skromna, jih vzemite,
in če ob njih se vradostite,
vesel bom tega tudi jaz,
ki vaš sem stari dedek Mraz.

Na pragu novega smo leta,
ki svetle zvezde nam obeta,
v njem zdravi, zvesti ostanite
in z znanjem se obogatite!
Roditeljem bo to v radost,
a vam vsa v cvetju bo mladost.

Naj mir in sreča v novem letu
nasmehmeta se vsemu svetu!
Naj naši domovini dragi
bo jasna pot od zmage k zmagi!
Vaš dedek Mraz želi tako
in vas pozdravlja za slovo.

DEDEK MRAZ PRIHAJA

Na trgu sredi mesta Celja
ustavil se bo dedek Mraz,
prinesel mnogo nam veselja
bo v ta samotni zimski čas.

Šotore tam si bo postavil,
nam novoletno jelko dal,
vse pionirje bo pozdravil,
bogato jih obdaroval.

Slaščice, kekse, čokolado
in pomaranče bo delil,
tako srce bo vsako mlado
z dobrotami razveselil.

Tam sredi Celja gozd zeleni
iz samih gostih smrek bo stal
in dedek Mraz naš zaželeni
bo zlate lučke v njem prižgal.

Zato le k njemu pohitimo
mi zvesti pionirja vsi,
krog jelke v kolo se sklenimo,
da se veselo zavrti.

In dedka Mraza naprosimo,
da nam prinese še snega,
kaj bi sicer počeli z zimo,
če ne pobeli nam gora.

Naj sneg zapade, zmrzne voda,
mi s smučmi, sankami pa v breg.
Prelepa zimska je svoboda
ki v njej se bliska beli sneg.

Že pridi v naše mesto Celje,
obišči tudi vsako vas
in pionirjem boš v veselje,
ti naš preljubi dedek Mraz!

POZDRAV DEDKU MRAZU

Pridi, ljubi dedek Mraz!
Spet pri nas je zimski čas,
sneg pobelil nam je mesto,
hišo, travnik, vrt in cesto.

Ko prijazno se smehljaš,
vemo, da nas rad imaš.
Kučma glavo ti pokriva,
dolga ti je brada siva.

Kaj namносиš, dedek Mraz,
ki spet mislil si na nas?
Lepa tvoja so darila
nam, ki deca smo ti mila.

Pionirji mladi mi
zvesti smo mi hrabri vsi,
v šoli glave si bistrimo,
starše ljubljene cenimo.

Z novoletne jelke pa
sto se lučic lesketa,
nam ob njej srce se smeje,
zima nam žari topleje.

Novo leto, novi čas
nam prinesi dedek Mraz,
v njem dobrot pa polne vreče,
domovini mnogo sreče!

SNEŽINKE

Plavajo snežinke bele,
v burji plešejo vesele,
se vrtijo sem in tja,
tiho padajo na tla.
Kam se prva je spustila?
V luži se je raztopila.
Kam pa druga? Na drevo
se usedla je lepo.
Tretja razigrana smela
je na streho priletela.
A četrta preko smrek
je dosegla strmi breg.
Peta v plot se je pognala
in za njim je obležala.
Rahla kakor puha kos
šesta našla je moj nos.

PRVA SNEŽINKA

Tiho dež rosi z neba,
zadnji pada list z drevesa.
V polju se kadi megla,
hribe skrila je zavesa.

V molku zapredena je vas,
vrana dviga se brez krika.
S severa že diha mraz.
V lužah cesta se svetlika.

V hribu, glej, zdrsi z neba
kot srebro snežinka bela.
Prva je, in ko bo tla
poljubila, bo splahnela.

Ali jutri polje, gozd
bela bosta v novem krasu.
Svetla jutri bo radost
svet objela v zimskem času.

Književni glasnik Mohorjeve družbe, 1957, l. 2, št. 2, str. 21
Obzornik, 1974, št. 12, str. 854
Mladi rod, 1978, št. 3/4, str. 43
Galeb, 1962/63, l. 9, št. 3, str. 58
Mladi rod, 1963, l. 12, št. 3/4, str. 46

PESEM ŠKRATOV

Hejho, hejho,
globoko pod goro
ima svoj dom, svoj skriti kot
naš ljubi rod.

Hejho, hejho, hejho,
mi gozdni škratje smo
in dobri zvesti bratje smo
vsekdar, povsod.

Hejho, hejho,
globoko pod zemljo
se trudi škrat in koplje zlat
si nov zaklad.

Hejho, hejho, hejho,
a za svobodo v boj,
če treba, hrabro in takoj
vsak škrat gre rad.

Hejho, hejho,
domov prispeli smo,
od dela vsi utrujeni
in lačni vsi.

Hejho, hejho, hejho,
večerja čaka nas
in kmalu tu bo spanja čas
za nas, za nas.

Hejho, hejho,
kako je to lepo!
Imamo zdaj sestričico
Sneguljčico!

Hejho, hejho, hejho,
za nas skrbela bo
in pela, nam vesela bo,
to bo lepo!

Hejho, hejho,
skrbi nas prav močno,
kako je kaj s Sneguljčico,
sestričico.

Hejho, hejho, hejho,
vse dali bi za njo,
ki ljubimo jo vsi tako
lepo, zvesto!

POLŽJA TEKMA

Sklenili trije polži so,
da bodo v teku tekmovali,
kdo prvi bo dosegel cilj
na enometrski razdalji.

Star polž je napovedal start
in že na moč so pohiteli
seveda s hišicami vred,
a niso vsi na kraj prispeli.

Le eden teh je srečen bil,
ker švignil v dir je kakor strela.
a drugi hitel je tako,
da ga pri tem je kap zadela.

Še tretji smolo je imel,
ko v kamen s hišico zadel je
in se mu je zdrobila vsa,
on sam pa ranjen omedlel je.

Zdaj zmagovalcu polžji rod
ovenčal je z zelenjem glavo
in dolgo klical "živio"
ponosnemu junaku v slavo.

SREČALI SMO

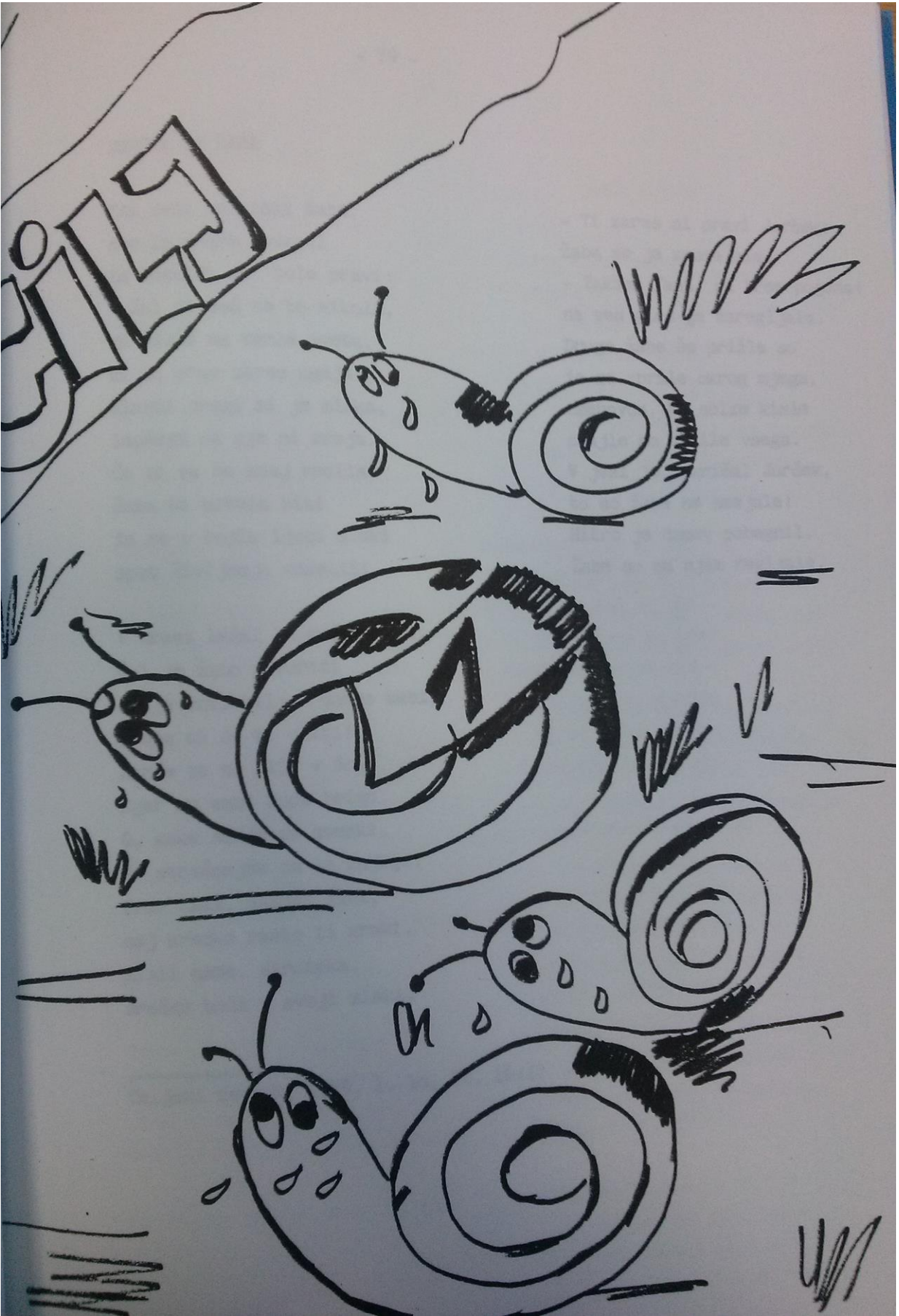
Srečali smo mravljo,
smo rekli ji gospa,
ker take tanke noge ima
in dobro plesat zna.

Srečali smo volka,
smo rekli mu mesar,
ker take ostre zobe ima
in dobro klati zna.

Srečali smo raka,
smo rekli mu krojač,
ker take lepe škarje ima
in dobro rezat zna.

Srečali smo kozla,
smo rekli mu kuhač,
ker taki dve kuhalki ima
in dobro mešat zna.

Srečali smo polža,
smo rekli mu zidar,
ker tako lepo hišo ima
in dobro zidat zna.

JURČEK IN ŽABE

Tam sedi ob mlaki žaba,
zre iz trave naokoli
in smehlja se, tole pravi:
-Žal mi pač ne bo nikoli,
da živim na temle svetu,
ki mi prav zares ugaja.
Zlasti draga mi je mlada,
lepšega od nje ni kraja.
Če bi se še kdaj rodila,
žaba bi hotela biti
in se v tejle ljudi mlaki
spet življenje veseliti.

-Ti zares si pravi Jurček!
žaba se je zasmejala.
-Takšen fant, pa brez poguma!
na ves glas je zaregljala.
Druge žabe prišle so
in se zbrale okrog njega,
cmeravca, ki solze kisle
zdajle so oblile vsega.
V jezi je zakričal Jurček,
to so žabe se smejale!
Hitro domov je pobegnil.
Žabe so za njim regljale.

V travi ležal je naš Jurček.
Čul je žabo govoriti
in je vzdihnil: - dobro tebi,
treba ni se ti učiti!
Nihče te ne sili v šoli,
kjer so zame hude brige,
O, kako smrde mi zvezki,
še strašnejše pa so knjige!
Prav imaš, ostani žaba,
naj krepko rasto ti kraki,
misli name, siromaka,
srečna bodi v svoji mlaki.

ZAJČJA ŠOLA

V gozdu pod drevesi
zajčki šolo imajo,
radi se učijo
in že dosti znajo.
Modra stara zajklja
je učiteljica,
gleda skoz očala,
resna so ji lica.

- Kdo je naš sovražnik?

Vsi se ga varujmo!

- Kdo je naš prijatelj?

Tega pa spoštujmo!

- Kje najboljša raste

detelja zelena,

kje pa sočno zelje,

kje pa zel strupena?

Na vprašanje vsako

ji odgovor dajo

bistroumni zajčki,

ki že mnogo znajo.

A, naenkrat počí

puške strel v daljavi ...

- Hitro v beg, učenci!

Ostanite zdravi!

BOLNA LISICA IN URNI JEŽ

Nekoč lisica je zbolela
in hudo žejo je trpela.
V brlogu stokala je: Kdo
prinesel revi bo vodo?"

Lisico sliši ježek - striček
in že primaha jo čez griček:
"Uboga tetka, vrč mi daj
in hitro bom z vodo nazaj!"

Preljubi ježek, le pohiti,
da še bom zdrava morebiti!"
Na igle vrč pripne si jež
in dalje v gozd stopica peš.

Tako že hodi nekaj časa
in glej, pred njim odpre se jasa,
kjer toplo sonce zablešči.
"Tu malo si ogrejem kri!"

Prikaže zajec se uhati
in ježku mora se smejati:
"Kam pa tovariš prazen vrč?
Od smeha me prijema krč!"

"Lisica tetka je zbolela
in si vode je zaželela!"
"Pospremim te in med potjo
pomeniva se to in to.

Jaz vem za polže, črve, gliste!

Le pojdiva do grape tiste, da se
do sitega naješ,
če si kaj lačen, striček jež!"

Sta črve, jagode zobala,
pod grmovjem sita sta zaspala.
Noč tiha kmalu je prišla,
s temo pokrila je oba.

Ob zarji v jutru se zbudita
in se prisrčno poslovita,
potem pa ježek z vrčem spet
jo mahne dalje v gozdni svet.

"Poglejte iglastega strica!"se
smeje s smreke veverica,
požene v hipu se na tla,
pred ježkom z repom pomahlja.

Tri dolge ure klepetata
in se skrivalnice igrata.
V slovo mu veverica de:
"Oglasi se nazaj grede!"

Po poti ježek dalje hodi
in toliko, da ne zablodi.
Pred njim izvirek zašumi,
vodica čista se iskri.

Pijače hladne se napije,
pri tem si še noge umije
in vrč napolni si z vodo,
ki jo lisica pila bo.

Lisica bolna in uboga
ležala v kotu je brloga,
trpela žejo je tri dni:
"Zakaj nazaj še ježka ni?"

Tedaj zasliši: "Hej, lisica,
že tukaj hladna je vodica,
da z njo si žejo pogasiš
in zdravje si nazaj dobiš!"

A glej, ko ježek hitro skoči,
iz vrča voda se raztoči,
razlije se po tleh mu vsa -
to pač nesreča je bila!"

"Preveč hitel sem, pa sem zvrnil,"
je ježek žalosten odvrnil.
Lisica v joku pa: "Gorje!
Umreti moram brez vode!"

A tisto noč nevihtne sila
potok dežja nad gozd je zlila,
da še lisica prav do nog
pritekla voda je v brlog.

Tako se vode je napila,
da žejo si je pogasila.
Čez dva dni pa je zdrava že
veselo vstala na noge.

Skoz gozd odšla je tja do
grička
in srečala je ježka - strička:
"Če bolna bom še kdaj, da veš
po smrti te pošljem, urni jež!"

ŠKRJANČEK

DEČEK: V zlatem žitu je žvrgolelo,
pa je naravnost v nebo poletelo
in je izginilo mojim očem.
Kaj je bilo, tega ne vem.

MATI: Bil je škrjanček, drobna ptice,
s pesmijo gre v nebo kot puščica.

DEČEK: Ali leti v nebeški raj
in ga nič več ni nazaj?

MATI: Pride kmalu nazaj, seveda,
samo malo v nebesa pogleda,
če nam odprl je sveti raj
Jezus, Marija nam ga daj!

Novi rod, 1921, l. 1, št. 5, str. 66
Juretovo popotovanje, 1930, str. 70
(Pesem je skoraj enaka. Namesto osebe DEČEK nastopa DETE.
V osmem verzu je preteklik.)

POJOČA KLETKA

Radio poje, stoji na polici,
poleg na postelji dremlje fantič.
V radiu mesec se v žarnici sveti,
mesec in luna in lunin mladič.

V radiu pojejo ptiči in žabe,
ptiči in žabe in star netopir.

Breze šumijo in spremljajo krta,
krt pa igra na razmajan klavir.

V radiu godejo črički in čmrlji,
črički na gosli, a čmrlji na bas.
Punčka iz cunj se s trobentico muči,
ko obnemore z njo mučim se jaz.

V radiu mesec, joj, zvezdice stiska,
vsaka drugače zapiska svoj "au!"
Beli metulj kot beli cvetovi
piskajo, piskajo v črno piščal.

Radio poje, stoje na polici,
a pod polico poslušaj fantič.
Breze šumijo in spremljajo krta,
ampak klavir je že čisto zanič.

Fantek je Bobo in Bobo verjame:
radio kletka je čudnih zverin!
Pojejo, godejo, kot da so same,
kot da je Bobo že star pobalin.

ki mu je treba še v mraku zaspati.
Ampak on - Bobo - je strašno zaspan!
"Tiho!" zakliče, a nič ne pomaga.
"Ah, menda mislijo, da je še dan!"

Trrrk! Bobo gumbek na kletki obrne,
mesec ugasne in vsi obneme.
Murni in črmlji in ptički in žabe,
krt in metulj in breze zaspé.

Bobo zadremlje, a v radio smukne,
pisan, prebrisan fantiček iz cunj.
Bobu pred očke zaspáne fantiček
bajke poslikane zvablja iz strun...

ALENČICA BO OZDRAVELA

Na robu zelenega gozda,
pod vejami borov in smrek
leži Alenčica v mreži,
razpeti med debli pod breg,
zavita v odejo leži
in spi, vso uro že spi.

Le nekaj dni še in zbudil
iz molka se bo ves gozd.
Alenčica vstane zdrava,
povsod jo čaka radost.
Spet vrne se lepi čas
in dolgo ne pojde od nas.

Alenčica mora ležati,
da zdrava bo kmalu spet,
že kašelj je več ne muči,
obraz pa ji je še bled.
Naj diha tu gozdni zrak,
prečudno svež in sladak!

Poglej! Na smrekovi veji
živalca z repkom mohlja.
Zares je to veverica,
a noče skočiti na tla,
da deklice ne prebudi,
ki v mreži tam tiho leži.

Še žolna si s kljunom ne upa
potrkat na drevo,
še vetrček se je ustavil,
potoček pa teče mirno.
Alenčica naj le spi,
da si nabere moči!

CICIBAN Z OPICO

Na trgu obstal je črni cigan,
ob boben trdo bije
in opica pleše na nogah dveh,
cigan pa vpije:

"Oj mala opica Murliman,
veselo pleši, veselo,
da z oken dinarjev v moj klobuk
do vrha se bo naletelo!"

In pleše opica Murhiman,
z nožico salutira,
široki trg je ves poln otrok,
cigan dinarje pobira.

In pleše opica Murliman,
šibijo se ji nožice,
a bije ob boben in vpije cigan,
smeji se mu črno lice.

Tako bo plesala opica,
dokler se nekoč ne utrudi
in tiho ciganu pred noge
na trdo cesto se zgrudi.

Naš rod, 1931, l. 3, št. 1, str. 1
Antologija jugoslovenske savremene književnosti, I. deo,
Poezija (Beograd), 1936, str. 116
Galeb, 1960/61, l. 7, št. 8, str. 189

PESTUNJA MARIČKA

Vsi drugi otroci so z doma odšli
in zdaj se igrajo na paši.
Kričijo, podijo se, pečejo si
krompir otroci ti naši.

Preljubi bratec Ivanček moj,
le spi in rasti, da k letu
že tudi pojdeš na pašo z menoj!
Kako bo lepo še na svetu!

Ko večkrat pove kaj veselega kdo,
se vsi zasmejijo, a Stane
za kravami teka in z biček glasno
kdaj počí in plaši vrane.

Marička pa danes je žalostna vsa,
ker mora doma ostati,
po listje v gozd sta z vozom odšla
njen oči in tudi mati.

Na bratca Ivančka v zibelki tu
zdaj mora v hiši paziti,
da hrup noben mu ne zmoti miru,
in muhe od njega poditi.

Zdaj fantek spi, a kmalu iz sna
zbudi se in solzen zaveka.
Previje ga in piti mu da
iz stekleničke mleka.

Pa še v naročje vzeti nato
ga mora in pestovati.
Res prijetno in ni lahko
ves dan doma samovati!

SIROTA MANA

Mana nima več očeta, sestre.
V daljni svet odšli so njeni brati.
Nima doma. Daleč v tuji zemlji
spava njena dobra, zlati mati.

Mlada Mana sama hodi, blodi,
prosi kruha, išče prenočišče,
trde skorje s solzami si moči
in ob zori cesto spet poišče.

Tam na travniku so dobre sestre,
same drobne, pisane cvetice.
Sede k njim in tiho jim potoži,
one pa poljubljaajo ji lice.

Tam na veji priči govorijo,
da bi radi bili njeni brati,
gorško sonce pa ji lase boža
kakor nekdanja njena zlati mati.

Pride bel metulj in z njo igra se,
dokler sonce se ne ohladi še.
Že so trudni njeni dobri znanci.
Tudi Mana zdaj poišče hiše.

Če bo prišla k nam, otroci moji,
in pred vašim domom bo ostala,
dajte kruha ji in prenočišče,
saj so dobra vaša srca mala.

Novi rod, 1921, l. 1, št. 9, str. 130
Juretovo popotovanje, 1930, str. 65 (Drugačna je prva kitica.
Nekaj sprememb najdemo še v tretji kitici, četrti in šesti
kitici.)

BEDA

Zunaj tiha zima v beli noči
goste, mehke pajčolane prede.
Drug ob drugem tesno brez besed
tu smo deca sami v temni koči.

- Lenica, nikar, nikar ne joči!
Rano šla je naša mati v mesto.
Zdaj ima pač dolgo, težko cesto
skozi sneg in mraz v tej hudi noči.

Oče naš odšel je v kraje tuje.
Tam snegovi rdeče krvavijo,
tam domovja rdeče plamenijo.
Nam je hudo, njemu je še huje.

Pa bo kmalu dobro v naši koči,
ko se mati s toplo lučjo vrne,
prazno mizo belo nam pogrne.
Lenica, nikar, nikar ne joči!

Težke pajčolane prede zima.
Drobna deca v koči trudna spava.
Tam na cesti mati obupava,
nima tople luči, kruha nima.

PASTIRJEVE SANJE

V rebri pasejo se ovce,
ena črna, tri so bele.
Mladi Jure pod kostanjem
piska pesmi jim vesele.

V gozdu ga je čula vila,
mila vila Čudoznalka.
In nenadoma vsa zlata
Juretova je piščalka.

Jure piska. Čudovita
pesem vije v gozd in trate,
pesem čista in mogočna
kot bi pele orgle zlate.

Z doma Jure se napoti
tujcem svoje pesmi nosi.
Vsepovsod slavi ga ljudstvo,
kupe mu cekinov trosi.

Jure bogataš se vrača
z zlatom, srebrom na vozovih,
stavi hiše, stavi hleve,
tisoč je ovac njegovih...

Bil je pa zadremal Jure,
vse to bile so le sanje.
Prebudi se in smeji se:
"Sanje, kdo bi dal kaj zanje!"

V rebri pasejo se ovce
ena črna, tri so bele!
Mladi Jure pod kostanjem
piska jim vesele.

Vrtec, 1928, l. 59, št. 10, str. 153
Antologija jugoslovenske savremene dečje književnosti,
I. deo, Poezija, Beograd, 1936, str. 117
Pravda (Beograd), 1939, l. 35, št. 12365, str. 2
(Prevedel Čika ŽIKA - Živojin D. Karić.)
Galeb, 1961/62, l. 7, št. 2, str. 25
Juretovo popotovanje, 1930, str. 63-64

GRENKI HMELJ, KAKO DIŠIŠ SLADKO!

Hmelj zeleni vije se v drogove,
k soncu hoče, ki nad njim gori,
dež poji mu blagodarno zemljo,
s tiho roso ga hlade noči.

Skoro se razraste prav do vrha
in še čezenj in že zablešči
na široko v storžčastih cvetovih.
Vsa tedaj dolina zadiši.

Že avgust je tu in hmelj nas kliče,
roke trgajo zoreči cvet
in ob pesmi pada drog za drogom.
Vsa dolina se nasmehne spet.

Hej, še oče moj se naj nasmehne,
ko zapelje v ŽALEC voz visok
in se vrne s šopom tisočakov
za plačilo žuljev pridnih rok!

Če nasmehne se tedaj moj oče,
to za vse in zame dobro bo.
Na jesen študent bom v belem Celju!

GRENKO HMELJ, KAKO DIŠIŠ SLADKO!

RAZGOVOR

TINICA: Mama, kaj dela očka?

MATI: V pisarni sedi in piše.

TINICA: Bo še dolgo pisal?

MATI: Ko odpiše, bo že noč, Tinica

TINICA: Ali veš, kaj mi je očka dejal, preden je odšel v pisarno?

MATI: No, kaj?

TINICA: Da sem srček, mi je rekel. Je lep srček?

MATI: Lep je.

TINICA: Potem sem zares srček. In veš, kaj mi je danes dejal Janko?

MATI: No kaj?

TINICA: Da sem miška, mi je dejal. Je tudi miška lepa?

MATI: Lepa je.

TINICA: Potem sem tudi miška. In veš kaj mi je včeraj rekla stara mama?

MATI: No kaj?

TINICA: Da sem mucika, mi je rekla. Je tudi mucika lepa?

MATI: Lepa je.

TINICA: Potem sem tudi mucika. In kaj sem še?

MATI: Tinica si.

TINICA: Je tudi Tinica lepa?

MATI: Lepa je, če je umita.

TINICA: Potem sem tudi Tinica. In še srček in miška in mucika.

TINICA: Mama, jaz nisem več srček.

MATI: Čemu ne več?

TINICA: Opoldne smo jedli čopko in Janko je pojedel njen srček. Nočem biti več srček.

MATI: In miška si še?

TINICA: Tudi miška nisem več. Na vrtu je mucika ujela miško, grdo miško. Nočem biti več miška.

MATI: In mucika si še?

TINICA: Tudi mucika nisem več. Mucika je požrla miško, grdo miško.
Nočem biti več mucika.

MATI: Tinica si še?

TINICA: Tudi Tinica nisem več. Glej njene roke, kako so umazane,
blatne. Tinica ni lepa, zato nočem biti več Tinica.

MATI: Umij si roke!

TINICA: Potem bom zopet Tinica?

MATI: Zopet boš Tinica, lepa Tinica.

TINICA: Samo Tinica bom še, tvoja Tinica.

RUDARJEV SIN

Moja mati že davno v grobu spi,
dobro ji je tako.

Oče moj kot krt vse svoje dni
rije pod zemljo.

Črne zaklade koplje oče moj,
meni črni hleb.

Samo meni sije sončni soj,
dan mi je svetlo lep.

Kakor oče pojdem nekoč še jaz
kopat kruh v zemljo.

Temen tedaj bo tudi moj obraz,
zame sonca ne bo.

OTROŠKE KAHLICE

"Pozdravljen, znanec iz Ljubljane!
Si Celje obiskal? Lepo!
Gotovo le opravki važni
te v zimo zdaj okrog ženo!"

"Zadel si! Veš, nenadno sinku
se kahlica zdrobila je.
V Ljubljani druge ni dobiti
- bila pa strašna sila je!
A čul sem, da samo še v Celju
se kupi kahlica lahko.
Spet varno mi sedel bo sinko,
kadar mu treba bo tako."

"O zdravo, znanka moja z Drave!
Kaj v Celje te pregnalo je?
Si na izletu, na obisku?
Podjetje te poslalo je?"

"Naj ti zaupam: V Mariboru
otroških kahlic ne dobiš.
Rodila pa sem lani dvojčka,
sinka in hčerko - ljub drobiž.
Premalo kahlica je ena,
kar treba kdaj je hkrati dveh!
A Celju dobi čast in slava!
Rešilo me skrbi je teh..."

Pesem je iz pesnikove zapuščine.
Ni znano, če je bila objavljena.

U G A N K E

SLOVENSKI KNJIŽEVNIKI V UGANKAH

Kako jim je ime?

1.

Slovenec dal je prvi Abecednik
in knjige za vodnika v boljši čas.
Papistom moral biti ni prisklednik,
zato okušal je tujine mraz.

2.

Na svetlo spravil prve je Novice,
da Zadovoljni Kranjec bi jih bral,
a kuharije je učil Kranjice,
Iliriji posvetil je pozdrav.

3.

Pel o krivici je in bolečini,
z Zdravico nam najprej pokazal pot,
prelep je Venec spletel domovini,
iz Vrbe luč bo večno grela rod.

4.

Vesela nam je Najdihojca znana
in mnogo še nam je poklonil mož.
Kdo ne pozna Martina bi Krpana?
Na pot mu čas nasul je malo rož.

5.

Dolenjec bil je, urednik, pisatelj
in Jurij Kozjak je njegov junak.
Deseti brat nam je že star prijatelj,
kot Domen nas Sosedov sin je drag.

6.

Z Globokega moža borben - epik vstal je,
Ponočno potnico, Anko, Mejniki
in Staro pravdo - bisere nam dal je.
Slavi ga tudi celjski spomenik.

7.

V enajsto šolo je najraje hodil,
Na klancu stal pisateljev je dom.
Ko Hlapec Jernej je do kraja vodil
veliki boj z lažjo, krivico, zlom.

8.

O Cicibanu pel je in zastavil
je deci Sto ugank v pouk in smeh,
boj partizanov z verzi je pozdravil,
poet svoj dolg je vedel v tistih dneh.

9.

Na Dravo Samorastnik se rodil je,
ki v knjigah slikal je ljudi in čas,
zvesto za novo pravdo se boril je.
S Solzicami je vzel slovo od nas.

10.

Ni pisal pesmi le obtožujočih
študent z uporno dvignjeno glavo,
vzel puško je in bombo v dneh prevročih
in Bele vode pordečil s krvjo.

REŠITEV UGANK:

1. Primož Trubar,
2. Valentin Vodnik,
3. France Prešeren,
4. Fran Levstik,
5. Josip Jurčič,
6. Anton Aškerc
7. Ivan Cankar,
8. Oton Župančič,
9. Prežihov Voranc,
10. Karel Destovnik-Kajuh

TRDI OREHI ZA BISTRE GLAVE

UGANKE

1. Okrogla je, a žoga ni,
čeprav ni brez lupine.
Prijetno usta nam sladi,
ko nudi vitamine.
Iz krhljev je sestavljena,
nam z juga je nabavljena.

pomaranča

2.
Vrh strehe noč in dan čepim
in kot da pipico kadim,
iz mene večkrat leze dim,
pod njim pa človek si pogrel
pozimi bo telo vesel
in še kosilo toplo bo ime.

dimnik

3. Po eni strani vsa sem bela.
Obrni me! In razodela
se lepa ti podoba bo.
A ti ovlaži me z vodo
in me pritisni na ovoj,
poženi v rdeči me zaboj
in ko črn poljub dobim,
lahko v široki svet zletim!

poštna znamka

4.
Pišem dobro, toda brati
nikdar ne bom mogel znati.
Vsa lesena mi je koža,
a svinčeno imam srce.
Strah me je ostrine noža,
ki me žre od dne do dne,
končno pa do kraja sne.

svinčnik

5.

Človeku na nosu sedimo,
ušes se njegovih držimo,
nejasni pogled mu ostrimo,
dokler se nekoč ne zdrobimo.

očala

6. Moj dom je žep. Vogale štiri imam.
Prijetna vloga ni, ki jo igram.
Z menoj si nos prijema marsikdo
in meni prepusti, kar ni lepo,
da prav mehko v tkanino bo zavito,
kar naj ostalo bi pred svetom skrito.

žepni robec

7.

Zlo krogel se vam zdim,
tako da se že kar valim.
Če moj želodec kdaj je prazen,
mi glas zveneč je in prijazen,
ko pa docela sem nalit,
mi govor tih je kot ubit.
Skozi odprtino sok mi lije,
naj s pametjo ga človek pij!

vinski sok

UGANKI

Svetilka na stropu brezmejnem visi,
čez dan samo nam prijazno gori
in to brez olja in stenja in struje,
čeprav je nihče za to ne plačuje.
Svetlobe pa nič nam za noč ne da,
ko najbolj bi nam potrebna bila

(sonce)

Z juga priletijo
brez motorjev glasnih,
nas razveselijo
s petjem v urah jasnih,
a nas zapustijo
v dveh jesenskih kasnih.

(ptice selivke)

PIONIRSKE UGANKE

1.

Ime je ptička belega,
nad ladjo priletelega,
in tudi ladje je imel,
ki v daljne pohiti vode,
na njej pa se junak smehlja,
ki vsak od nas ga rad ima.

2.

Trije prameni plapolajo
in zvezda sredi njih gori,
nad našim ljudstvom se smehljajo
slovečim zmage novih dni,
pod njimi si roke podajo
vsi, ki najprej se jim mudi.
Prameni, zvezde, kaj so ti?

3.

Dvakrat je rojena
divja in zelena
blizu tam, kjer tri glave
velikanu v zrak štrle,
kjer pa beli grad stopi,
tamkaj zmanjka ji poti!

4.

Vse jezike govori,
joče se in se smeji,
poje, muziko igra
čudna ta omarica.

Ti le gumbek zavrtiš,
pa že slišiš, kaj želiš,
in prostrani svet takoj
zvezan je brez žic s teboj.

5.

Od zunaj koža jo obkroža,
na znotraj pa jo zrak redi,
nobena noga je ne boža,
ki težko se za njo podi.
Če pa med mreže se prebije,
sto ust nad njo besni in vpije.

6. Dokler sonce sije,
skrit je v kakšen kot,
ko pa dež se ulije
gre na mokro pot,
razprostrt nad tvojo glavo
najde svojo službo pravo.

7.

Sama nas je zapustila,
ko nas obiskal je mraz.
Čez gladino morsko krila
so jo nesla v topli čas.
Na pomlad se bo vrnila
in bo srečna spet pri nas.

8.

Na pol sem les, na pol kovina,
v človeških rokah oživim,
pred mano se odpre globina,
ki sekam si jo in dolbim.
Le delo je, ki ga častim.

9.

Eno samo nogo imam,
a še ta se mi vrti,
nanjo pa hoditi znam
le, če za roki drži
človek me, ki si pomaga
s tem, da tovor mi nalaga.

10.

Sem iz gline narejena
pa v vročini posušena.
Če nas mnogo skupaj dajo,
z nami naredijo znajo
si ljudje prijeten hram,
ki mu jaz obliko dam.

11.

Beli in črni so moji zobje,
kadar dotakneš se jih, zadone
strune ubrane, če mojster si pravi,
če pa si skaza, nikar me ne gnjavi!

12.

Brez koles je ta voziček,
čez poletje skrit v kotiček,
ko pa pride zimski dan,
z deco mora ven na plan,
dol po bregu v snežni ples
ta voziček brez koles.

13.

V naši hišici tesni
petdeset nas skup leži,
vsem so nam glavice rdeče,
a vse manj, je naše gneče,
vsak hip kdo nas zapusti,
dokler zadnja ne zgori.

14.

Dobiš ga, preden govoriš,
čez nekaj let ga izgubiš,
a trdnejši se spet prikaže.

Krtačka naj ga vsak dan maže,
da čvrst dočaka stare ni,
če nas poprej ne zapusti.
Kdor mora tretjič ga imeti,
ne bo mogel več boleti.

15.

Že kot mož na svet rodi se
in z otroki veseli se,
dokler vlada sneg in mraz.
Kratek le njegov je čas.
Najbolj sonca se boji
in pod njim se razsolzi.

REŠITVE:

1. "Galeb", Tito,
2. Naša zastava,
3. Sava,
4. radijski aparat,
5. nogometna žoga,
6. dežnik,
7. ptica selivka,
8. lopata,
9. samokolnica,
10. opeka,
11. klavir,
12. sanke,
13. škatlica vžigalic,
14. zob,
15. sneženi mož.

CELJE Z OKOLICO - V UGANKAH

1.

Čista je rojena
v neдрjih planin,
s soncem prepojena,
jasna v dno globin.
Kadar se razljuti,
potemni ji soj,
vse na poti kruti
ruši pred seboj.
Nanjo čaka mati,
da potem na vzhod
tamkaj med Hrvati
eno gresta pot.

2.

Na silni pečini stoji,
pod sebe v Savinjo strmi,
zob časa telo mu razjeda,
še rad se v preteklost zagleda,
ko je pred njegovo močjo
tlačan upogibal glavo.
Tri zvezde ohole gospode
zbledele so v soncu svobode.

3.

Sredi mesta temen grad,
poln železnih oken, vrat,
tukaj se je v mukah zvijal,
kdor je ljubil zemljo to,
strel mu prsi je prebijal
in pojil je tla s krvjo.

4.

Nekoč je bil le eden,
ki šel je čez vodo,
potem bilo jih dvoje,
zrahljanih prav hudo,
zdaj spet samo je eden,
še ta bo vzel slovo,
ko breg bo vezal z bregom
močan kot kamen - kost,
nov imeniten...

5.

Negibno sredi gred stoji
in knjigo noč in dan drži,
ko da še vedno nas uči,
naj jezik ljubimo slovenski.
Že dolgih let je štiristo,
odkar govoril je krepko,
kako varuje naj zvesto
To zemljo sebi rod slovenski.

6.

Strupe je bruhala kakor pošast
in okrog sebe morila je rast,
danes iz plinov milijon lovi,
Celje pa diha spet in zeleni.

7.

Je kraj, pozna ga vsak Celjan,
a svetu bil je še neznan,
tako je majhen bil in skrit,
čeprav svetel in slikovit.
Ko pa v septembru množic sila
v tej vasi se je skupaj zlila,
da Titovo besedo sliši,
je praznik bil tu v vsaki hiši.

In zdaj ta kraj je svetu znan,
ime njegovo nove slave
je seglo v eterske daljave
in preletelo ocean.

8.

Stoji, stoji v dolini mlin
in žito melje v moko belo.
Z zidu nam govori spomin,
kaj se nekoč je tukaj mlelo.
Pred leti petnajstimi v noč
Silvestrovo so borci smeli,
v bodočnost ljudstva verujoč,
tu žito v moko rdečo mleli.

9.

Grad beli se ob Voglajni,
vrata so zaprta vanj,
tiho sanja sen svoj tajni,
ko objema ga bršljan.
Teharski junak počiva
v njem za mizo in smrči,
zrasla mu je brada siva
skoraj že za vatile tri.

10.

Zelen ob palici prebija
se smelo k soncu iz zemlje,
a kača ni, ki se ovija,
in ni fižol, ki kvišku gre.
Grenko mu cvetje bo dišalo,
ko se v košare zlilo bo,
ko še svoj duh bo obdržalo,
ko žejo nam hladilo bo.

11.

Ljudje po zemlji rijejo,
odkrivajo star svet,
ki spet mu žarki sijajo,
kot na dva tisoč let.
Belina kamna zablešči,
podobe kaže nam,
ki so krasile davne dni
Rimljanom zadnji hram.

12.

Trije so kraji, blizu vsi,
kjer skozi zemeljske razpoke
vulkanski svet odprt se zdi,
ko nam pošilja vroče toke.
Trije so kraji, kjer bolnik
v kopeli sebi zdravje išče,
za novo delo, nov podvig
mu novih sil da zdravilišče.

13. Sto jih je viselo

im umrlo sto,
sto se jih odelo
v jami je v zemljo
sto jih bo živel
združenih zvesto,
se v ljubezni grelo
naši pod zemljo.

14.

Med gornjo in spodnjo dolino
priroda zgradila je zid,
ne njem za prostost, domovino
dolg boj se je vodil srdit.
Zdaj kmalu čez zid nam bo cesta
široko odpirala pot,
saj še partizanom sta zvesta
tu hosta in kleni naš rod.

15.

Ta kraj prelep je sredi venca,
ki spletle so mu gore,
tam od studenca do studenca
nas bele vodijo steze.
Iz temnih zemeljskih globin,
iz skritega sveta rudnin
pa vre in vre s šumečo silo
vsakomur izmed nas zdravilo.

Savinjski vestnik, 1954, l. 7, št. 52 (30. 12.), str. 14
(Za uganko je bilo razpisanih 10 knjižnih nagrad za tiste
pionirje, ki bi rešili vsaj 10 ugank.)

Z A K L J U Č E K

Zbirka Roševih otroških pesmi je tu. Avtor bi je bil kljub njenim pomanjkljivostim verjetno vesel, če bi še živel. (To si pač domišljava, ker sva prebrali, da je pesnik nameraval svoje otroške pesmi zbrati in jih izdati v zbirki.) Tudi midve čutiva nekako olajšanje ob zaključku tolikega iskanja. Srečni sva, ker so pesmi in uganke končno zbrane, čeprav naju je delo sproti osrečevalo, ko sva pesmi prebirali. Nekaj sva jih že prej poznali, mnoge pa sva brali prvič.

Zbiranje pesmi je bilo kar zapleteno in polno težav, ki nanje v začetku še pomislili nisva. Vseh virov nisva dobili v Knjižnici Edvarda Kardelja v Celju, zato sva iskali tudi v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani ter Univerzitetni knjižnici v Mariboru. Pesem Čarobnjak iz Mladega zadrugara pa sva dobili z medknjižnično izposajo.

V Bibliografiji Frana Roša je preko 300 gesel, ki zaznamujejo pesmi. Od teh jih je bilo precej objavljenih v več variantah in tudi z različnimi naslovi. Vseh variant pesmi načeloma nisva uvrščali v zbirko. Za pesmi Hej, igravimo gledališče in Gledališče sva menili, da sta vsako po svoje zanimivi, čeprav sta zelo podobni, zato sva izjemoma uvrstili obe. Prav takšen razlog je bil tudi za varianti Naš dedek in Dedkova pomlad.

Pesmi nisva uvrstili v cikle, čeprav sva jih prvotno nameravali. Zložili sva jih po vsebini od Rodne zemlje preko različnih pesmi od pomladnih; pesmi, v katerih so glavni junaki otroci doma, na izletih, v šoli; taborniških; jesenskih, družinskih, novoletnih, zimskih, živalskih, socialnih, delovnih mestih od uganek.

Zavedava se, da vse pesmi v zbirki niso čisto otroške.

Nekaj jih je že mladinskih. Te bi bilo možno izpustiti, če bi bile v zbirki le izbrane pesmi.

Nekaj besedil je bilo tudi uglasbenih. O njih bo prihodnje leto nastala posebna naloga.

VIRI, V KATERIH SO BILE OBJAVLJENE ROŠEVE OTROŠKE PESMI IN UGANKE

1. Antologija jugoslovenske savremene dečje književnosti(1. deo):
1936
2. Celjski tednik: 1955,1956, 1957, 1959
3. Ciciban: 1954/55, 1964/65, 1965/66, 1970, 1977/78
4. Dedek Mraz celjski mladini: 1956
5. Enajsta šola: 1953
6. Galeb: 1960, 1961, 1962, 1963, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976,
1977, 1978
7. Gledališki list Celje: 1952
8. Hmeljar: 1957
9. Iz Roševe zapuščine
10. Juretovo popotovanje in še marsikaj (Roševe mladinsko delo z
dodanimi dvanajstimi pesmimi in enodejanko): 1930
11. Književni glasnik Mohorjeve družbe: 1957
12. Kraljevič Marko (koledarček Družbe Cirila in Metoda):1932
13. Kurirček: 1962, 1963
14. Ljudska pravica: 1953
15. Mlada Jugoslavija: 1934
16. Mladi rod: 1957, 1963, 1964, 1968, 1969, 1975, 1977, 1978
17. Mladinski list (Chicago): 1925
18. Mladi zadrugar (Beograd): 1935
19. Mohorjev koledar: 1970, 1971, 1973
20. Naš list (Beograd): 1922, 1923
21. Naš rod: 1931, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1940
22. Novi rod: 1921
23. Obzornik: 1974
24. Odmevi (glasilo osnovne šole Štore): 1969
25. Osemdesetletnica prve slovenske osnovne šole v Celju: 1955
26. Pionirski list: 1962, 1963, 1964, 1967
27. Pravda (Beograd): 1939
28. Savinja: 1914
29. Savinjski vestnik: 1953, 1954, 1956
30. Slovenski vestnik: 1964, 1971

31. Tabor: 1955, 1969
32. TV-15: 1968
33. Vrtec: 1928
34. Zvonček: 1920, 1923, 1925, 1931, 1932, 1933/34
35. 1941-1961 Resevna: 1961

VIRI IZ LITERATURE O FRANU ROŠU

1966

1. Grobelnik, Gustav: Literarni večer Frana Roša - Lepo mesto, l. 6, št. 1, str. 13

1968

2. Volfand, Jože: Deset minut s pesnikom Franom Rošem - Mladina št. 18, str. 9
3. Vrabl, Tone: Fran Roš: pogovor s celjskim pisateljem o njegovih načrtih - Novi tednik, l. 22, št. 48, str. 6

1968

4. Župančič, Jože: Pisatelja Franjo Roš - sodelavec "Galeba" - 70- letnik - Primorski dnevnik, l. 24, knjž. 6, str. 102

1976

5. Lešnik, Lučka: Srečen med mladimi: - TV-15, l. 14, 14. 10., str. 18
6. Novak, Vlado: Bežen pogled na književno delo Frana Roša - novi tednik, št. 34, str. 6
7. Skočir, S.: Franjo Roš - Dolenjski list, l. 27, (2.9.) str. 4

1979

8. Štancer, Milan: Nepozabne dragocenosti (ob tretji obletnici pisateljeve smrti) - Novi tednik, št. 38, str. 9

ABECEDNO KAZALO PESMI

	STRAN
Alenčica bo ozdravela	86
Beda	90
Bolna lisica in urni jež	81
Celje z okolico - v ugankah	108
Cigan z opico	87
Čarovnije	16
Dan	13
Darinka na sprehodu	31
Dedek Mraz	70
Dedek Mraz govori	71
Dedek Mraz prihaja	72
Dedkova pomlad	61
Dedkovo zadnje pismo	62
Gledališče	34
Grenki, hmelj, kako dišiš	93
Gugalnica	32
Hej, igravimo gledališče	33
Himna družine Mušnic	42
Janko in Branko	29
Jesenske barve	52
Jesensko cvetje	53
Ježkova pručka	9
Jurček in žabe	79
Koroška pomlad	8
Kostanji	59
Kurirčkova pot	10
Lahko noč	35
Maj (1)	22
Maj (2)	23
Mamica moja	56
Marec v gozdu	20
Mati žanje	55
Meglince	54
Meseci v letu	69
Mihec in slovnica	30
Mladi kapitani	40
Moj očka s harmoniko	58
Moja mati	57
Na Prešernov dan	12
Na Vršiču julija 1971	64
Na vrtiljaku	27

	STRAN
Naš dedek	60
Naš izlet	24
Naš kraj	5
Naša ladja	38
Naša pomlad	17
Novoletna pravljica	67
Ob grobu partizanske matere	11
Odprla so se šolska vrata	45
Otrokovo pismo pomladi	19
Otroške kahlice	97
Pastirjeve sanje	91
Pesem celjskih tabornikov II. grupe odredov	41
Pesem lastovic	18
Pesem o hmelju	50
Pesem o škratov	76
Pesem štorske mladine	44
Pesem tabornikov	43
Pestunja Marička	88
Pionirji na morju	37
Pionirske uganke	104
Pionirski izlet	36
Pojoča kletka	84
Polžja tekma	77
Potujemo	39
Pozdrav dedku Mrazu	73
Prva snežinka	75
Pust prihaja	14
Razgovor	94
Rodna zemlja	4
Rudarjev sin	96
Sanke	63
Sin	51
Sirota Mana	89
Slovenski književniki v ugankah	98
Slovo od šole	47
Sneženi mož s sončnikom	66
Snežinke	74
Srečali smo	78
Škrjanček	83
Trdi orehi za bistre glave	101
Tri Anice	26
Uganki	103
V spominsko knjigo	7
Vesela pošta	48
Zajčja šola	80
Zimska pesem	65

ZAPOREDNO KAZALO

STRAN	
Spremna beseda	1
Rodna zemlja	4
Naš kraj	5
V spominsko knjigo	7
Koroška pomlad	8
Jožkova pručka	9
Kurirčkova pot	10
Ob grobu partizanske matere	11
Na Prešernov dan	12
Dan	13
Pust prihaja	14
Čarovnije	16
Naša pomlad	17
Pesem lastovic	18
Otrokovo pismo pomladi	19
Marec v gozdu	20
MAJ (1)	22
Maj (2)	23
Naš izlet	24
Tri Anice	26
Na vrtiljaku	27
Janko in Branko	29
Mihec in slovnica	30
Darinka na sprehodu	31
Gugalnica	32
Hej, igrajmo gledališče	33
Gledališče	34
Lahko noč	35
Pionirski izlet	36
Pionirji na morju	37
Naša ladja	38
Potujemo	39
Mladi kapitani	40
Pesem celjskih tabornikov II. grupe odredov	41
Himna družine Mušnic	42
Pesem tabornikov	43
Pesem štorske mladine	44
Odrla so se šolska vrata	45
Slovo od šole	47
Vesela pošta	48
Pesem o hmelju	50
Sin	51
Jesenske barve	52
Jesensko cvetje	53
Megllice	54
Mati žanje	55
Mamica moja	56

STRAN	
Moja mati	57
Moj očka s harmoniko	58
Kostanji	59
Naš dedek	60
Dedkova pomlad	61
Dedkovo zadnje pismo	62
Sanke	63
Na Vršiču julija 1971	64
Zimska pesem	65
Sneženi mož s sončnikom	66
Novoletna pravljica	67
Meseci v letu	69
Dedek Mraz	70
Dedek Mraz govori	71
Dedek Mraz prihaja	72
Pozdrav dedku Mrazu	73
Snežinka	74
Prva snežinka	75
Pesem škratov	76
Polžja tekma	77
Srečali smo	78
Jurček in žabe	79
Zajčja šola	80
Bolna lisica in urni jež	81
Škrjanček	83
Pojoča kletka	84
Alenčica bo ozdravela	86
Cigan z opico	87
Pestunja Marička	88
Sirota Mana	89
Beda	90
Pastirjeve sanje	91
Grenki hmelj, kako dišiš	93
Razgovor	94
Rudarjev sin	96
Otroške kahlice	97

UGANKE

Slovenski književniki v ugankah	98
Rešitev ugank	100
Trdi orehi za bistre glave	101
Uganki	103
Pionirske uganke	104
Celje z okolico v ugankah	108
Zaključek	113
VIRI, V KATERIH SO BILE OBJAVLJENE ROŠEVE	115
OTROŠKE PESMI IN UGANKE	
VIRI LITERATURE O FRANU ROŠU	117
ABECEDNO KAZALO PESMI	118
ZAPORENO KAZALO	120

Naloga za gibanje Znanost mladini

Raziskovalne naloge o Franu Rošu

4

Fran Roš

SONČNI SVET

Zbirka otroških pesmi in
ugank

Zbrali

Urška Kolenc
in
Branka Petkovič

Mentorica
Ljudmila Conradi

Ilustrirala
Polona Bajc

Tipkala
Milena Klemenčič

Izdala in založila

COŠ Fran Roš

Celje

Naklada 12 izvodov